

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daňové úlevy na děti ve vybraných státech Evropské unie
Tax Reliefs to Children in Selected Countries of the European Union

Student: Bc. Petra Veličková

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Široký Jan, CSc.

Ostrava 2013

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Petra Veličková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Daňové úlevy na děti ve vybraných státech Evropské unie**
Tax Reliefs to Children in Selected Countries of the European Union

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické vymezení osobní důchodové daně
 3. Deskriptce daňových úlev ve vybraných státech
 4. Komparace daňových úlev na děti ve vybraných státech
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola a Marnix SCHELLEKENS, eds. *European Tax Handbook 2012*. Amsterdam: IBFD, 2012. 974 s. ISBN 978-90-8722-134-8.
KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 5. vyd. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

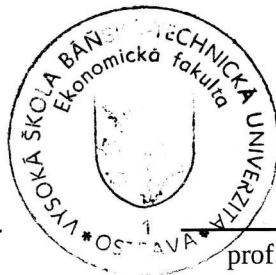
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 26. dubna 2013

Bc. Petra Veličková

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretické vymezení osobní důchodové daně.....	7
2.1	Definice základních pojmů	7
2.2	Osobní důchodová daň	9
2.2.1	Struktura osobní důchodové daně	9
2.2.2	Zdanitelný důchod.....	10
2.2.3	Daňové úlevy.....	10
2.2.4	Daňová sazba.....	12
2.2.5	Vlastnosti osobní důchodové daně	12
2.3	Progresivita daně a její měření	14
2.4	Efektivnost daně	14
2.5	Efektivní sazba daně	15
2.6	Daňová kvóta	15
2.7	Harmonizace osobní důchodové daně v rámci EU.....	16
2.8	Dílčí závěr.....	18
3	Deskripce daňových úlev ve vybraných státech.....	19
3.1	Daňové úlevy	19
3.1.1	Formy daňových úlev	19
3.1.2	Klasifikace daňových úlev podle účelu.....	21
3.1.3	Kvantifikace daňových úlev	24
3.1.4	Důvod proti používání daňových úlev	25
3.1.5	Důvody pro používání daňových úlev	26
3.2	Daňové systémy jednotlivých zemí EU.....	26
3.2.1	Belgie	27
3.2.2	Bulharsko	29
3.2.3	Česká republika	30
3.2.4	Dánsko.....	31
3.2.5	Finsko	34
3.2.6	Francie	35
3.2.7	Irsko.....	37
3.2.8	Litva	39

3.2.9	Maďarsko	41
3.2.10	Německo.....	42
3.2.11	Polsko	45
3.2.12	Portugalsko.....	46
3.2.13	Rakousko	49
3.2.14	Slovensko	51
3.2.15	Slovinsko	52
3.3	Dílčí závěr.....	54
4	Komparace daňových úlev na děti ve vybraných státech EU	56
4.1	Komparace daňových úlev na děti.....	57
4.2	Komparace efektivních sazeb daně	66
4.2.1	Poplatník s příjmem na úrovni 0,5 násobku průměrné mzdy.....	66
4.2.2	Poplatník s příjmem na úrovni průměrné mzdy	69
4.2.3	Poplatník s příjmem na úrovni 2 násobku průměrné mzdy.....	71
4.2.4	Poplatník s příjmem na úrovni 3 násobku průměrné mzdy.....	73
5	Závěr.....	78
	Seznam použité literatury	80
	Seznam zkratk	82
	Prohlášení o využití výsledku diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Osobní důchodová daň se dotýká každého občana ve všech státech Evropské unie. Oblast osobní důchodové daně je pro širokou veřejnou stále velmi aktuální, jelikož každého poplatníka zajímá, kolik mu stát strhne na dani z jeho výdělku. Podobně jako v jiných hospodářských oblastech, tak i v daňových systémech existuje konkurence. V případě osobní důchodové daně si každý stát určuje svou daňovou politiku a přistupuje ke konstrukci této daně odlišně. Je proto vhodné sledovat daňové zatížení fyzických osob v jednotlivých zemích. K porovnání daňového zatížení jednotlivých poplatníků slouží mimo jiné efektivní sazby daně. Pomocí průměrné efektivní daňové sazby je měřeno skutečné daňové zatížení poplatníka. Tato sazba vyjadřuje procentuální výši příjmů, která je poplatníkem ve skutečnosti odvedena státu.

Důležitou roli ve zdaňování představují konstrukční prvky daně. Tyto konstrukční prvky zásadním způsobem ovlivňují výslednou daňovou povinnost a efektivní sazbu daně. Jedním z takových prvků jsou daňové úlevy. Daňové úlevy jsou často diskutovaným tématem, z důvodu jejich rozporupného působení. Jednak zvýhodňují daňového poplatníka, tím že mu snižují jeho výslednou daňovou povinnost. Naproti tomu však znevýhodňují vládu, která přichází o daňové příjmy. Přestože se jedná o nemalé sumy peněz, vzdává se jich ve prospěch jiných subjektů z různých důvodů. Těmito důvody může být podpora veřejných politik, podpora specifických subjektů či zvýšení efektivity daňového systému. V této diplomové práci je věnována pozornost především daňovým úlevám na děti.

Pro účely diplomové práce je pojem daňová úleva chápán jako jakékoliv forma snížení daně, tedy nezdanitelné části, standardní a nestandardní odčitatelné položky, slevy na dani.

Cílem diplomové práce je analýza daňových úlev na děti a zhodnocení jejich vlivu na výslednou daňovou povinnost a daňové zatížení poplatníků ve vybraných státech Evropské unie.

Pro srovnání a analýzu bylo vybráno následujících 15 zemí Evropské unie – Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Litva, Maďarsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Slovensko a Slovinsko. Státy byly vybrány cíleně podle společných charakteristik. Byli vybráni zástupci zakládajících států EU jako Belgie, Francie, Německo, státy které postupně přistupovaly v 70. až 90. letech Dánsko, Irsko, Portugalsko, Finsko, Rakousko. Tyto státy jsou označovány jako státy původní „patnáctky“. A nové státy,

kteřé přistoupily spolu s Českou republikou v roce 2004, jako jsou Litva, Maďarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko. A Bulharsko, které přistoupilo při zatím posledním rozšiřování EU v roce 2007. Vytyčený problém je řešen na úrovni jednoho roku, tj. 2011.

Práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola je věnována základním definicím a pojmům daňové teorie a vymezení charakteristických prvků osobní důchodové daně. Tato část práce poskytne teoretický základ pro další kapitoly diplomové práce.

Druhá kapitola je rozdělena na dvě části. První část se zaměřuje na identifikaci a klasifikaci daňových úlev. Jsou zde vymezeny formy daňových úlev a argumenty pro a proti jejich využívání. Stěžejní částí druhé kapitoly je její druhá část, ve které je provedena deskripce jednotlivých daňových systémů vybraných zemí EU. V této části se práce zaměřuje na nejdůležitější konstrukční prvky osobní důchodové daně, které budou využity v následující kapitole pro výpočty a srovnání.

V poslední kapitole je provedena komparace výše daňových úlev na děti ve vybraných státech EU a jejich vliv na výslednou daňovou povinnost. Je vypočítána daňová úspora, které dosáhnou poplatníci, pokud vyživují jedno nebo dvě děti. Jsou zhodnoceny průměrné efektivní daňové sazby poplatníků v jednotlivých zemích. Porovnání daňového zatížení poplatníka prostřednictvím průměrné efektivní sazby daně je provedeno v závislosti na výši průměrné mzdy. Pro srovnání jsou použity násobky průměrné mzdy dané země, a to 0,5, 1, 2, a 3 násobek průměrné mzdy, což umožňuje vzájemně porovnat poplatníky v různých státech, kteří jsou na stejné životní úrovni. Diplomová práce se nezabývá posouzením jiných vládních forem zvýhodnění dětí.

Pro dosažení cíle je v diplomové práci použita metoda analýzy, dedukce, deskripce a komparace.

Práce vychází z legislativy účinné k 31. 12. 2011 a byla dána k vazbě dne 10. 4. 2013.

2 Teoretické vymezení osobní důchodové daně

Daně patří k jednomu z nejdůležitějších zdrojů financování veřejného sektoru téměř ve všech zemích světa. Základním principem daňového systému je zásada spravedlnosti, dle této zásady daň postihuje všechny poplatníky, na které se vztahuje a kteří vykazují shodné skutečnosti rozhodné pro vyměření daně.

Daně důchodové se dělí na osobní důchodové daně (daně z příjmů jednotlivců) a korporátní daně (daně ze zisku firem). Na poplatníka má citelnější dopad osobní důchodová daň, oproti dani korporátní, především z důvodu, že strženou daň poplatník vidí každý měsíc na výplatní pásce. Právě proto je osobní důchodová daň pro občany nejsledovanější částí daňového systému. Tudíž se tato práce zabývá osobní důchodovou daní a jejího dopadu na poplatníka.

Pro analýzu daňových systémů v jednotlivých zemích v dalších kapitolách bude vhodné vymezit základní daňové pojmy a charakteristiky daňové teorie. Tato kapitola se proto věnuje definování základních charakteristik daňových teorií a problematice osobní důchodové daně.

2.1 Definice základních pojmů

Daňový systém je v každé zemi stanoven příslušnými zákony, a proto se jednotlivé země mohou v daních výrazně lišit. Daňová soustava určitého státu vždy odráží konkrétní ekonomické a politické podmínky, což je jedním z důvodů, že daňové zákony patří ve všech zemích světa mezi zákony nejčastěji novelizované.

Stát je zde v pozici, kdy na něj působí tlaky v několika směrech:

- stát potřebuje vybrat co nejvíce peněz pro rozvoj svých aktivit,
- občané a firmy naopak chtějí odvádět co nejméně na daních, aby jim zůstalo co nejvíce důchodů pro vlastní potřeby,
- řada daní je svázána s mezinárodními dohodami – jsou zde tlaky státu, aby sjednotil své daně s ostatními zeměmi a podepsal s nimi dohody,
- stát musí respektovat sociální únosnost, to jej vede k systému úlev, výjimek apod.,
- konstrukci daňového systému musí zohledňovat i technická a ekonomická kritéria výběru a vymahatelnosti daní.

Existuje velké množství definic daně. Nejčastěji je však daň definována jako transfer finančních prostředků od soukromého k veřejnému sektoru, podle definice se jedná o povinnou, nenávratnou, neekvivalentní a zákonem určenou částku. Daň snižuje disponibilní důchod ekonomickému subjektu. Daňovou povinnost ukládá zákon. Všechny daně jsou podrobně charakterizovány jednotlivými zákony, proto jsou jejich platby vynutitelné. Přímé daně jsou daně, které poplatník platí ze svého důchodu (příjmu, renty, zisku) a nemůže tuto povinnost přenést na někoho jiného. Nepřímé daně jsou odváděny subjektem, který neplatí daň na úkor svého vlastního důchodu, daň je přenesena prostřednictvím zvýšení ceny (daně placené v cenách zboží a služeb). Fyzická osoba, která má daň uloženou ze zákona, se nazývá poplatník či plátce daně. Poplatník je daňový subjekt, který platí daň ze svého předmětu daně, z toho vyplývá, že daň krátí jeho vlastní důchod. Naproti tomu plátce odvádí daň vybranou nebo sraženou od jiného subjektu, přičemž on sám tím nemá krácen svůj vlastní důchod, pokud neplatí daň sám za sebe.

Úloha zdanění vyplývá z hlavních ekonomických funkcí veřejného sektoru:¹

- funkce alokační – uplatňuje se, pokud trh projevuje neefektivnosti v alokaci zdrojů, zajišťuje investování vládních výdajů a optimálního rozdělení mezi veřejnou a soukromou spotřebu,
- funkce redistribuční – její důležitost spočívá v tom, že občané nepovažují rozdělení důchodu a bohatství na trhu za spravedlivé; prostřednictvím daní a transferových plateb vláda ovlivňuje redistribuci důchodů (přesunuje část důchodu a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším),
- funkce stabilizační – zmírňuje cyklické výkyvy v ekonomice v zájmu zajištění zaměstnanosti a cenové stability.

Za jednu z dalších důležitých funkcí daní se často označuje tzv. fiskální funkce. Rozumí se jí získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů pro financování veřejných výdajů. Je historicky nejstarší a je obsažena ve všech výše uvedených funkcích. U alokační funkce jde o získání prostředků na financování oblastí trhem podceněných, u funkce redistribuční jde o získání financí pro chudé. Při plnění stabilizační funkce reguluje vláda výši daňových příjmů v závislosti na hospodářském cyklu. Význam daní jakožto příjmů

¹ Podle Kubátové (2010).

veřejných rozpočtů vyjadřuje jejich podíl na celkových příjmech, který v ČR dosahuje více než 90 %.²

Pojištění je povinné, nenávratné a zákonem určené, nicméně často neplyne do veřejného rozpočtu, ale do různých fondů a může být do jisté míry účelové. Platby na povinné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení mají ekvivalentní charakter. U pracovních příjmů se na jejich platbě může podílet jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel.

Efektivní daňová sazba je průměrná daňová sazba, která je u osobní důchodové daně definována jako procentní podíl daňové povinnosti k hrubému příjmu. Někdy jsou do výpočtového vzorce k daňové povinnosti připočítány i platby na sociální pojištění a jedná se tak o celkový podíl odvedených daní a pojistného na sociální pojištění na celkovém příjmu poplatníka.

Daňové zatížení představuje rozsah, v jakém určitá daň nebo celý daňový systém odčerpává část národního důchodu připadající zdaňovanému subjektu.

2.2 Osobní důchodová daň

Osobní důchodová daň představuje značnou část příjmů veřejných rozpočtů. Ve většině zemí patří mezi nejznámější a nejdůležitější daň daňového systému a je jí prisuzována velká míra komplexnosti, spravedlnosti a ekonomické efektivity. Tato daň je historicky poměrně mladá. Zavedena byla poprvé v roce 1799 ve Velké Británii k financování válek proti Napoleonovi. V dalších vyspělých zemích se objevila až koncem 19. a v prvních desetiletích 20. století.³

Důchodová daň je daní tokovou, tzn., že je konstruována na základě přírůstkového principu a tedy postihuje změny v příjmech za určité daňové období. Osobní důchodová daň v sobě rovněž zahrnuje požadavky na poskytování sociálních úlev. To u DPH nebo spotřební daně, které jsou pro všechny poplatníky stejné, není možné.

2.2.1 Struktura osobní důchodové daně

Stručně se dá vznik daňové povinnosti popsat následujícím postupem⁴:

1. Zdanitelné důchody ze všech zdrojů se sečtou a vznikne tzv. hrubý upravený důchod (základ daně).

² Podrobněji Kubátová (2010).

³ Blíže Starý (2009).

⁴ Zevrubněji Kubátová (2010).

2. Od této částky se odečtou úlevy ve formě nezdanitelných částek, odčitatelných položek.
3. Výsledný daňový základ se zdaní podle předpisu příslušnou daňovou sazbou. Je-li sazba daně progresivní, tzn., vyšší důchody mají vyšší průměrné zatížení.
4. Vypočtena daň může být ještě snížena o úlevy ve formě slevy na dani a výsledkem je daň, která bude zaplacená (daňová povinnost), případně může vzniknout daňový bonus (sleva je vyšší než daň před slevou).

Celý proces je komplikovanější z důvodů správného stanovení základu daně. Do zdanitelného důchodu nepatří tzv. nezahrnované a osvobozené příjmy. Jiné důchody mohou být např. zdaněny srážkou u zdroje, zpravidla jednotnou sazbou, takže se ztrácí charakter osobní daně a narušuje se progresivita systému.

2.2.2 Zdanitelný důchod

Důchodem jsou všechny finanční a naturální příjmy, i když některé jsou ze zdanění vyjmuty. Dani podléhají veškeré příjmy fyzických osob s výjimkou příjmů, kterou nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny. Většina poplatníků nepobírá pouze peněžní částky, ale různé naturální požitky či příjmy jiného charakteru. Pro komplexní stanovení daně musí být osobní důchodová daň univerzální syntetickou daní – jejím úkolem je sumarizovat rozdílné formy důchodů poplatníka ze všech zdrojů a dopad na tyto příjmy musí být jednotný (na rozdíl od analytických daní, jež zdaňují každý příjem poplatníka odděleně dle jeho zdroje a tím narušují neutralitu stanovení základu daně pro jednotlivé poplatníky).⁵

2.2.3 Daňové úlevy

Základnou osobní důchodové daně je obecně celkový zdanitelný důchod snížený o odčitatelné položky neboli nezdanitelné části základu daně. Odčitatelné položky patří mezi jeden ze způsobů poskytování daňových úlev. V některých zemích je jako způsob poskytování daňové úlevy používán splitting (tzn. zdanění manželů nebo členů domácnosti tak, jako by všichni měli jeden důchod, odstraní se tím nespravedlnosti mezi domácnostmi s různou strukturou příjmů, způsobené progresivní sazbou daně), dále existují jiné odečitatelné položky nebo jiné daňové tabulky pro ženaté a svobodné, nebo přepočítací koeficienty pro domácnosti s různým počtem členů a s různou strukturou. Osobní důchodová daň obsahuje několik prvků zohledňujících sociální poměry poplatníka a jeho rodinnou situaci.

⁵ Blíže Šíroký (2008).

Daňové výhody se zpravidla člení na tzv. standardní a nestandardní. Toto třídění přitom nemusí být jednoznačné.⁶ Standardní odpočet snižuje základ daně o předem stanovenou pevnou částku v případě, že daňový subjekt splní podmínky, na které se uplatnění standardního odpočtu váže. Právě standardní odpočty zohledňují sociální situaci poplatníka. Tato výhoda nezávisí na skutečných výdajích poplatníků a vztahuje se na všechny poplatníky, splňující pravidla pro její poskytnutí. Standardní odčitatelné položky slouží daňové progresi. Nestandardní úleva potom závisí na skutečných výdajích, a bývá proto většinou limitována. Lze ji odečíst od základu daně v prokazatelně vynaložené výši. Nestandardní úlevy slouží ke stimulaci poplatníků k určitému chování, např. ke spoření nebo k účasti v důchodových fondech. Když jsou úlevy poskytovány prostřednictvím odpočtu určité skutečné nebo paušální částky od základu daně, snižuje se tak základ, z něhož je daň vypočítávána, a vzniká rozdíl mezi zdanitelným důchodem a daňovým základem.

Standardními úlevami jsou:

- základní úleva pro poplatníka,
- odečtení skutečných nebo paušálních nákladů na dosažení důchodu,
- úlevy u pracovních příjmů,
- úlevy na manžela bez vlastních příjmů,
- odčitatelné položky nebo jiné úlevy na vyživované děti,
- úlevy na invaliditu,
- odčitatelné příspěvky na sociální pojištění,
- úlevy pro staré lidi,
- úlevy na hospodyně a pečovatelky o děti,
- úlevy na závislé osoby.

Nestandardní úlevami jsou:

- odpočet úroků placených z určitých druhů úvěrů,
- příspěvky na penze,
- úlevy při výplatách pojistného na dožití,
- úlevy na lékařské výdaje,
- úlevy při poskytnutí daru na charitativní účely,
- úlevy na investice,

⁶ Podrobněji Kubátová (2010).

- úlevy na pracovní příjmy.

Sleva na dani umožňuje snížit vypočtenou daň, pokud jsou splněny stanovené podmínky. Sleva může být absolutní nebo relativní, standardní nebo nestandardní. Absolutní sleva je stanovena pevnou částkou. Relativní sleva snižuje daň o stanovený díl, vyjádřený zpravidla v procentech. Stejně jako u odpočtů může poplatník standardní slevu použít při splnění zákonných podmínek. Jedná o pevné, zákonem stanovené částky (např. v ČR sleva na poplatníka v roční výši 24 840 Kč). Nestandardní slevy jsou prokazatelně vynaložené výdaje, o které lze snížit základní částku daně buď v plné výši, nebo do výše stanovené limitem.⁷

Daňovým úlevám se podrobněji bude věnovat následující kapitola 3.

2.2.4 Daňová sazba

Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.⁸

Progresivní daňová sazba se vyznačuje tím, že s růstem důchodu platí poplatník větší část důchodu jako daň. Poměr daň/důchod je rostoucí funkcí důchodu, tedy průměrná sazba roste s růstem důchodu, mezní sazba daně je vyšší než sazba průměrná. Tím daň více dopadá na poplatníky s vyšším důchodem a méně na nižší příjmové skupiny, což napomáhá redistribuci bohatství ve společnosti. Země EU nejčastěji používají právě progresivní sazby daně.

Jednotná sazba určená jediným procentem se nazývá rovná sazba daně. Na rozdíl od progresivní sazby, která může být poplatníky vnímána jako „trest za úspěch“, postihuje stejnou výší všechny skupiny příjmů. Není však pravda, že neobsahuje progresi – tu vytvářejí nezdánitelné položky nebo slevy na dani. V její prospěch hovoří jednoduchost, lepší možnost odstranění dvojího zdění, odstranění daňových úniků zpřehledněním systému daně a snížení administrativních nákladů. Rovná sazba daň je zavedena v osmi státech EU, jsou to Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko.

2.2.5 Vlastnosti osobní důchodové daně

Osobní důchodová daň za svou dobu existence získala významné postavení, protože svými vlastnosti podporuje spravedlnost i efektivnost daňových systémů. Za nejdůležitější dobré vlastnosti daně se považují zejména následující:⁹

⁷ Podrobněji Lachová, Vančurová (2012).

⁸ Blíže Lachová, Vančurová (2012).

⁹ Podle Kubátové (2010).

Daň odpovídá principu platební schopnosti. Ten je hlavním principem spravedlivého zdanění a projevuje se v progresivním daňovém břemenu. Osobní důchodová daň je jedinou daní, kde lze progresivní dopad vložit přímo do její konstrukce. Pomocí progresivní osobní důchodové daně lze potom přerozdělovat důchody mezi členy společnosti a získávat tak jejich rovnoměrnější rozdělení.

Výnosy daně jsou pružné. Pružnost výnosů osobní důchodové daně znamená, že hospodářský růst se projevuje růstem osobních důchodů a to způsobí posun poplatníků do vyšších daňových pásem. Veřejným rozpočtům přináší větší stabilitu a vládě větší rozhodovací prostor. Pružnost daně se v obdobích inflačního růstu může stát nástrojem „ochuzování“, poplatníků, neboť na nominálně vyšší důchody je v důsledku progresivity sazeb uvaleno relativně vyšší daňové břemeno – i když ve skutečnosti reálné důchody rostou pomaleji, nebo vůbec ne.

Daň nezpůsobuje distorze v cenách. Daň ukládána na důchody neovlivňuje cenové relace zboží a služeb a nezpůsobuje neefektivnost tohoto druhu.

Daň je dobrým makroekonomickým stabilizátorem. Z hlediska keynesiánské hospodářské politiky progresivní důchodová daň nejlépe odpovídá představám o automatickém přizpůsobování relativních daní hospodářskému cyklu. Daň je proto dobrým makroekonomickým stabilizátorem.

Daň je „průhledná“: velikost daňového břemene poplatníka je zřejmá. Na rozdíl od nepřímých daní – o nichž mají poplatníci málo informací, protože je sami neodvádějí do veřejných rozpočtů a jednak není jasné, kdo je ve skutečnosti nese. Jsou osobní důchodové daně jako daně přímé mnohem průhlednější. U osobní důchodové daně si může každý poplatník vypočítat břemeno z jakéhokoliv hypotetického důchodu, takže může porovnat vlastní představu o spravedlivém přerozdělení s tím, co mu nabízí vláda. Samozřejmě, že i vláda má možnost konstruovat daň tak, aby to odpovídalo preferencím voličů. Sama za sebe hovoří i skutečnost, že většina poplatníků je schopna alespoň přibližně odhadnout své roční daně z příjmů, zatímco o nepřímých daních, které zaplatili v cenách spotřebovaného zboží a služeb, nemají vůbec žádnou představu.

Není problém se zdrojem platby daně. Velkou výhodou u osobní důchodové daně je, že se vznikem předmětu daně – důchodu – vzniká současně zdroj jejího placení. Proto může být tato daň placena v relativně vysoké výši a zabezpečovat dostatečné zdroje veřejných rozpočtů, neboť poplatníci nemají problém se solventností. Nejvýrazněji se tato vlastnost

projevuje u srážkové daně nebo u daně z příjmů ze zaměstnání, která je placena formou srážení záloh.

2.3 Progresivita daně a její měření

Progresivita se vypočítává prostřednictvím hodnot hrubého důchodu a jemu odpovídající daňové povinnosti. Při jejím stanovení se vychází ze stejných hodnot jako u efektivní sazby daně, ale mezi progresivitou daně a efektivní sazbou daně neexistuje jednoznačná vazba. Efektivní daňová sazba je veličinou statickou daňová progresivita je zkoumána na určitém důchodovém intervalu nebo v čase, proto se jedná o veličinu tokovou. Zatímco efektivní daňová sazba vypovídá o tom, jakou část ze svých příjmů zaplatí daňový poplatník, míra progresivity charakterizuje míru rozdílnosti daňové zátěže jednotlivých poplatníků podle výše jejich příjmů.

Podle stupně daňové progrese může být daň proporcionální, progresivní nebo regresivní. Progresivní je daň tehdy, dochází-li s růstem hrubého příjmu k růstu průměrné daňové sazby nebo například lze uvést, že daň roste rychleji než příjem. Daňová teorie rozlišuje lokální a globální progresivitu. Lokální progresivita měří změnu průměrné sazby v jednom bodě nebo mezi dvěma zvolenými body na stupnici příjmů a je úzce spjata s efektivním zdaněním. Výsledky takto změřené progresivity mohou napomoci určit intervaly příjmů, kde je největší či nejmenší progresivita daně. Nejčastější jsou tři způsoby měření lokální progresivity: progresivita průměrné sazby, progresivita daňové povinnosti a progresivita příjmů po zdanění.

2.4 Efektivnost daně

Daně znamenají transfer peněžních prostředků od jedinců a firem do veřejných rozpočtů, tento transfer se neobejde bez dodatečných nákladů. Dodatečné náklady však snižují celkový efekt ekonomiky a vyvolávají neefektivnost. Cílem daňových systémů je především snížit neefektivnost na co nejnižší úroveň.¹⁰

Náklady daňového systému se člení na:

- administrativní náklady přímé,
- administrativní náklady nepřímé (vyvolané),
- nadměrné daňové břemeno (ztráta mrtvé váhy).

¹⁰ Zevrubněji Kubátová (2010).

2.5 Efektivní sazba daně

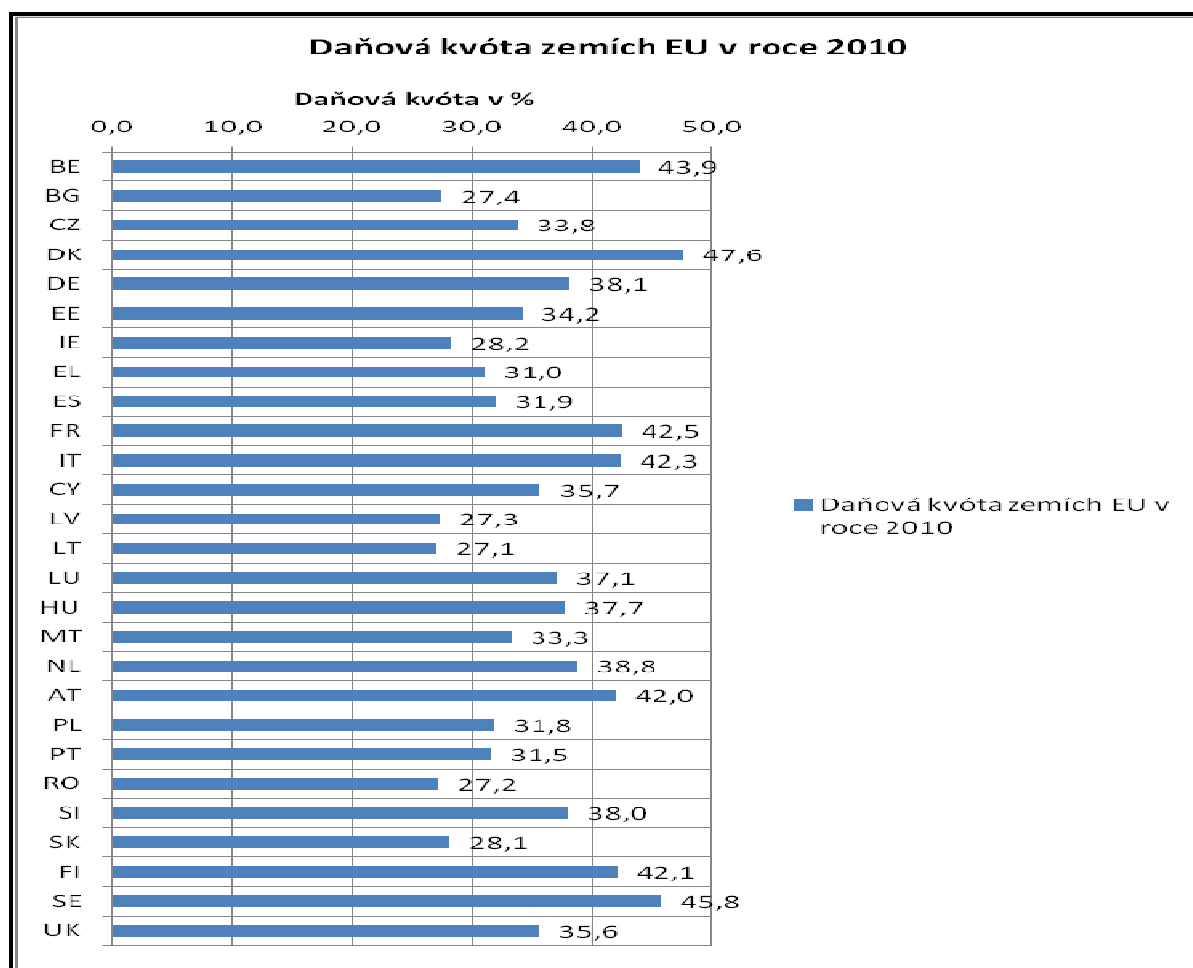
Výslednou daňovou povinnost ovlivňují nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky, slevy na dani. Efektivní sazba daně je podíl daňové povinnosti k hrubému důchodu (průměrná daňová sazba). Efektivní daňová sazba (dále jen EDS) měří skutečné daňové zatížení poplatníka, zpravidla prostřednictvím průměrné daňové sazby. Procentuálně vyjadřuje výši příjmů, která je poplatníkem skutečně odvedena státu v podobě daně. Zahrnuje v sobě nejen nominální daňovou sazbu stanovenou vládou, ale také vlivy daňových úlev na konečnou daňovou povinnost poplatníka. Proto se svou hodnotou od nominální daňové sazby liší. Samotná nominální sazba daně je pro komparaci míry zdanění osob ve více státech nedostatečná, neboť to, že je v některém ze států vyšší nominální sazba daně ještě neznamená, že tamější poplatník odvede vyšší daň. Při výpočtu daňové povinnosti totiž sehrají svou roli i jiné konstrukční prvky daňového systému, jakými jsou např. odpočty od základu daně a slevy na dani. Tyto konstrukční prvky se ale na výši nominální sazby daně neprojeví. Projeví se však při výpočtu EDS, a proto právě EDS představují ukazatele skutečného zdanění poplatníka.

Existuje mnoho způsobů výpočtu EDS v závislosti na tom, jaké příjmy poplatníka jsou započteny, co je chápáno jako daň zaplacená poplatníkem a na jaké úrovni je zdanění měřeno. Průměrná efektivní daňová sazba (dále jen AETR) vyjadřuje výslednou platbu daně jako část příjmů, na které je uvalena. AETR je pouze jakousi imaginární sazbou daně. Při její aplikaci na základ daně poplatníka je výsledkem jeho daňová povinnost již po zohlednění všech započitatelných daňových úlev. V závislosti na úrovni měření AETR lze rozlišovat AETR získanou z makroekonomických dat a AETR získanou z mikroekonomických dat.

2.6 Daňová kvóta

Daňovou kvótu je možné definovat jako podíl vybraných daní příslušného státu na jeho hrubém domácím produktu. Daňová kvóta se používá pro srovnání velikosti daňového zatížení. Existují dvě formy vyjadřování daňové kvóty – užší a širší. První postihuje v čitateli pouze výnosy z daní poplatků, druhá zahrnuje i pojistné na sociální a zdravotní pojištění. Druhá varianta je proto používanější. Čím je daňová kvóta nižší, tím menší část celkově vytvořeného produktu „proteče“ ve formě povinných plateb veřejnými rozpočty. V zemích EU nejvyšší daňové kvóty v roce 2010, jak zobrazuje graf č. 2.1, dosahuje Švédsko a Dánsko. Naopak nejnižší je daňová kvóta v Litvě, Rumunsku a Lotyšsku.

Graf č. 2.1 Daňová kvóta v zemích EU

Zdroj: Taxation trends in the European Union (2012).

2.7 Harmonizace osobní důchodové daně v rámci EU

V EU jsou v současnosti stanoveny mantinely pro jednotlivé typy daní, avšak co se týče osobní důchodové daně, ta zůstává v kompetenci národních vlád. Spolupráci členských zemí EU v oblasti přímých daní lze rozdělit do dvou oblastí. Zatímco při poskytování vzájemných daňových informací, zamezování dvojího zdanění a boji proti tzv. daňovým rájům dosáhly státy EU významné shody a sladění, samotný harmonizační proces stagnuje. I když harmonizaci přímých daní je věnován samostatný článek Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství, v současnosti spíše probíhá jejich harmonizace prostřednictvím judikátů (tzv. negativní harmonizace).¹¹

Systémy zdanění osobní důchodovou daní v zemích EU jsou různorodé, jak ukazuje tabulka č. 2.1. Důvody rozdílnosti nejsou dány jen počtem daňových pásem a výši sazeb, ale

¹¹ Podrobněji Široký (2012).

i způsoby jak se při výpočtu daňové povinnosti zohledňují sociální aspekty poplatníka (počet vyživovaných dětí, invalidita) buď ve formě nezdanitelných částí základu daně, nebo odčitatelných položek od základu daně či přímo slevou na dani.

Tabulka č. 2.1 Základní charakteristiky členských států EU

Členský stát EU	Zkratka	Rok vstupu do EU	Osobní důchodová daň	
			Počet sazeb	Nejvyšší sazba (v %)
Belgie	BE	1952 (zakládající člen)	5	50
Bulharsko	BG	2007	1	10
Česká republika	CZ	2004	1	15
Dánsko	DK	1973	6	51,5
Estonsko	EE	2004	1	21
Finsko	FI	1995	4	30
Francie	FR	1952 (zakládající člen)	5	41
Irsko	IE	1973	2	41
Itálie	IT	1952 (zakládající člen)	5	43
Kypr	CY	2004	4	30
Litva	LT	2004	1	15
Lotyšsko	LV	2004	1	25
Lucembursko	LU	1952 (zakládající člen)	18	39
Maďarsko	HU	2004	1	16
Malta	MT	2004	4	35
Německo	DE	1952 (zakládající člen)	5	45
Nizozemsko	NL	1952 (zakládající člen)	4	52
Polsko	PL	2004	3	32
Portugalsko	PT	1986	8	46,5
Rakousko	AT	1995	4	50

Členský stát EU	Zkratka	Rok vstupu do EU	Osobní důchodová daň	
			Počet sazeb	Nejvyšší sazba (v %)
Rumunsko	RO	2007	1	16
Řecko	EL	1981	9	45
Slovensko	SK	2004	1	19
Slovinsko	SI	2004	3	41
Španělsko	ES	1986	6	45
Švédsko	SE	1995	3	25
Velká Británie	GB	1973	4	50

Zdroj: Vlastní zpracování podle European Tax Handbook (2012).

Systémy zdanění osobní důchodovou daní jsou v jednotlivých státech Evropské unie různorodé. V EU se nachází 18 daňových pásem u Lucemburska, ale na druhé straně jedinou sazbu v Bulharsku, České republice, Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Maďarsku, Slovensku, Rumunsku. Takzvaná rovná daň znamená jednotnou sazbu daně pro všechny občany. Tato daň by měla být snáze vymahatelná z důvodu méně náročného zjišťování případných nedoplatků. Nejvyšší marginální sazba existuje v Dánsku, což je dáno skutečností, že obsahuje i platby sociálního pojištění, které jsou v Dánsku do daně zahrnuty. Nejnižší sazba je v Bulharsku.

2.8 Dílčí závěr

Tato kapitola se věnovala teoretickému vymezení osobní důchodové daně. Definovala základní pojmy. Zabývala se konstrukcí osobní důchodové daně a jejím vlastnostem, možnostem jejího měření a dopadu na poplatníka. V závěru kapitoly byly zmíněny snahy o harmonizaci této daně v rámci EU. Daňové systémy jednotlivých zemí EU jsou rozdílné vzhledem k tomu, že jsou kompetenci národních vlád. Výsledky této části práce znamenají teoretický základ pro další kapitoly diplomové práce.

3 Deskripce daňových úlev ve vybraných státech

3.1 Daňové úlevy¹²

Daňová úleva je pojem používány ve smyslu ustanovení daňového zákona, které přináší poplatníkům výhodu ve formě snížení daně ve srovnání se stavem, kdyby takové ustanovení v daňovém zákoně nebylo uvedeno.

Daňové úlevy jsou často předmětem diskusí o veřejných financích, zejména z důvodu jejich rozporuplného působení. Jednak zvýhodňují daňové poplatníky, protože snižují jejich výslednou daňovou povinnost. Na druhé straně však znevýhodňují vládu, která přichází o daňové příjmy. Mohou být vnímány jako administrativně levný nástroj podpory veřejných politik, ale také, jako výjimky, komplikující daňový systém. Daňové úlevy mohou být považovány za skryté dotace. Vymezení daňových úlev není jednotné. Většina zemí se snaží rozlišovat daňové úlevy a daňové výdaje, ale některé tak činí bez dalšího vysvětlení.¹³

Daňovým výdajem se rozumí ty daňové úlevy, které představují výdaj uskutečňovaný prostřednictvím daňového systému, tedy fiskální nástroj, který vykazuje formální znaky daňové úlevy, ale dle jeho povahy se jedná o nástroj, který by bylo vhodné realizovat prostřednictvím výdajové strany státního rozpočtu.¹⁴

Strukturální daňové úlevy, jsou ty úlevy, které nejsou současně daňovými výdaji. Jsou součástí struktury daňového systému a jsou zavedeny z důvodů zvýšení efektivity daňového systému. U některých daňových úlev však není jednoznačné, do jaké kategorie patří, naplňují znaky jak daňových výdajů, tak strukturálních daňových úlev.

3.1.1 Formy daňových úlev

V této části kapitoly jsou shrnuty možné způsoby poskytování daňových úlev, konkrétní příklady jsou vztahovány na Českou republiku.

V některých případech může zákon stanovit určitým osobám osvobození od daně. Tyto osoby zákon přímo definuje nebo je určuje na základě kritérií. Zákon musí obsahovat pravidla, jak postupovat.

¹² Zevrubněji Jareš (2010).

¹³ Podrobněji Jareš (2010).

¹⁴ Podle James (2010).

Ze zdanění může být část objektu daně vyjmuta. Základ daně je vypočítán způsobem stanoveným v zákoně a vychází z ekonomických skutečností daňového poplatníka. Tyto skutečnosti jsou předmětem zdanění, např. příjem, výše transakce, obrat, přidaná hodnota.

Od daně mohou být některé části objektu zdanění osvobozeny. Jsou to příjmy, které z nějakých specifických důvodů nemají být zdaňovány, přestože jsou příjmem. Podle zákona o dani z příjmů není předmětem daně např. příjem plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva. Osvobození u daně z příjmů je přiznáváno automaticky a tyto položky se neuvádí v daňových přiznáních.

Odčitatelné položky či odpochty od základu daně jsou dalším způsobem snížení základu daně. Tyto položky jsou v zákonech různě vyjádřeny. Jedná se o odpochty standardní, jsou to částky přímo stanovené v zákoně. Tyto částky si může odečíst od základu daně každý poplatník v případě, že splní podmínky dané zákonem. Dále se jedná o odpochty nestandardní, u kterých zákon stanovuje, jak jejich výši poplatník zjistí. Zjištěné částky mohou být ještě shora limitovány. Omezení může být absolutní nebo relativní.¹⁵ Například odčitatelná položka ve výši úroku z hypotečního úvěru či z úvěru ze stavebního spoření, je absolutně omezena, každý poplatník si může maximálně odečíst 300 000 Kč ročně, i když ve skutečnosti zaplatil na úrocích více. Relativní omezení je určeno jako procento např. ze základu daně. Pro uplatnění odčitatelných položek je potřeba uvést jejich výši v daňovém přiznání a prokázat splnění podmínek daných v zákoně správcí daně. Uplatnění odčitatelných položek může být předmětem daňové kontroly. Pokud je odčitatelná položka vyšší než základ daně, je obvykle základ daně roven nule. U některých odčitatelných položek lze nevyužitou část využít v dalších zdaňovacích obdobích.¹⁶

Základ daně z příjmů může být nižší, pokud některé výdaje, které jsou výdaji na dosažení, udržení a zajištění příjmů, si poplatníci odečtou ve vyšší než skutečně vynaložené výši. Tato situace nastává v případě, kdy si mohou poplatníci uplatnit výdaje v paušální výši bez ohledu na skutečně vynaložené výdaje. Pokud poplatník uplatní paušální výdaje vyšší, než jsou skutečně vynaložené výdaje, lze to považovat za daňovou úlevu.

Daňová úleva může být poskytnuta prostřednictvím nižší sazby daně. Základ daně může podléhat různým sazbám. Do roku 2007 byla i u nás progresivní sazba u daně z příjmů fyzických osob, kdy sazba závisela na výši základu daně. Dále u daně z přidané hodnoty existuje základní a snížená sazba, která závisí na druhu zdanitelného plnění. U daně z příjmů fyzických osob se o daňovou úlevu nejedná. Cílem progresivních sazeb daně není úleva

¹⁵Blíže Lachová, Vančurová (2012) nebo Kubatová (2010).

¹⁶ Podrobněji Jareš (2010).

nízkopříjmovým skupinám, ale zohlednění principu platební schopnosti. U daně z přidané hodnoty se snížené sazby odůvodňují tím, že s vyšší příjmů roste průměrná míra úspor a míra spotřeby klesá. Sazba daně z přidané hodnoty by byla degresivní, protože by podíl daně z přidané hodnoty na příjmech s růstem příjmu klesal. Dochází proto k zavedení snížené sazby daně na zboží a služby, které jsou považovány za nezbytné a které tvoří podstatnou část ve spotřebním koši nízkopříjmových spotřebitelů. Cílem snížené sazby daně je skutečně snížit výši daně placené nízkopříjmovými skupinami.

Posledním způsobem snížení daně jsou slevy na dani. Slevy na dani jsou částky, které se odečítají přímo od vypočtené daně před slevami. Stejně jako u odčitatelných položek od základu daně, platí i u slev, že jejich výše může být absolutní nebo relativní.¹⁷ Slevu na dani si poplatník uplatňuje v daňovém přiznání. Jelikož se slevy na dani odečítají přímo od daně, může nastat případ, že sleva na dani je větší než daň. Jednou z možností jak vyřešit tuto situaci je, že se na část daňové úlevy nebere ohled a daň se sníží na nulu. Další možností je vrátit část daňové úlevy převyšující daň poplatníkovi. Daň takto dosáhne záporných hodnot, což bývá označováno jako negativní daň. Zákon o daních z příjmů považuje takovou část daňové úlevy za daňový bonus. Určitou další variantou pro uplatnění nevyužité části slevy na dani je odpočet v následujících zdaňovacích obdobích, čímž se vyloučí možnost negativní daně a přitom poplatník využije své slevy na dani.¹⁸

Za daňovou úlevu lze považovat i rozdílně stanovenou splatnost daně pro jednotlivé osoby. Pozdější splatnost daně mohou mít poplatníci, kterým zpracovává daňové přiznání daňový poradce. V teorii a praxi se toto ustanovení za daňovou úlevu nepovažuje.

3.1.2 Klasifikace daňových úlev podle účelu

Daňové úlevy, jejichž účelem je podpora jiných veřejných politik. Účel těchto úlev leží mimo daňovou politiku. Fiskální funkce je jednou ze základních funkcí daňového systému. Daňový systém umožňuje získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů. Daňový systém by neměl měnit ekonomická rozhodnutí a způsobovat distorze. Získané prostředky z daní mohou být na výdajové straně použity na financování veřejného sektoru, např. dotace, které změní relativní ceny jednotlivých komodit a tak mohou ovlivnit žádoucím způsobem ekonomická rozhodnutí. Daňový systém lze využít i tak, aby svým vlastním působením podporoval jednotlivé funkce veřejných financí. Je to možné provést i daňovými

¹⁷Zevrubněji Lachová, Vančurová (2012).

¹⁸Podle Jareše (2010).

úlevami. Základem daně z příjmů je příjem, což zajišťuje, že s výší příjmů roste výše daně. Bohatší poplatníci přispívají více než chudší poplatníci a tím je plněna redistribuční funkce. Stabilizační funkci daňového systému je možné naplňovat např. prostřednictvím progresivní sazby daně z příjmů. S vyšším růstem ekonomiky rostou rychleji i mzdy, poplatníci se posouvají do vyšších daňových pásem a dochází ke zvyšování podílu daní na HDP. Na alokační funkci se podílí podporou určitých ekonomických aktivit nebo naopak tím, že od některých ekonomických aktivit odrazuje. Na ekonomickou aktivitu, kterou chce vláda podpořit, zavede daňovou úlevu. Dojde ke snížení relativních nákladů na danou aktivitu, což může vést ke zvýšení rozsahu podporované aktivity.

Daňové úlevy, jejichž účelem je dosažení vyšší efektivity daňového systému.

Důvodem zavedení mnoha daňových úlev je zvýšení efektivity daňových systémů, především snížením administrativních a vyvolaných nákladů. Účelem těchto daňových úlev je osvobození relativně nízkých či nulových příjmů. Zaplacení daně není pro poplatníka jedinou újmou. Dále musí poplatník vynaložit náklady vyvolané daňovým systémem, aby dosáhl povinností, které mu ukládají daňové zákony. Obdobně vynakládá stát administrativní náklady na správu daní. Při zdanění některých příjmů mohou být vyvolané či administrativní náklady velmi vysoké nebo dokonce mohou převýšit výnos ze zdanění. V takové situaci je ekonomicky efektivnější daň z takového zdroje vůbec nevybírat.¹⁹ Snížení vyvolaných nákladů zdanění může být učiněno i odstraněním nutnosti prokazovat některé skutečnosti a nahrazením prokazování paušálně stanovenými částkami. Příkladem mohou být výdaje stanovené procentem z příjmů, které si poplatníci mohou uplatnit místo skutečně vynaložených výdajů. Daňová kontrola se pak soustředí pouze na výdaje. Pokud se paušálně stanovené částky výrazně odlišují od skutečných částek, mohou představovat u poplatníků nejen pouhé snížení vyvolaných nákladů, ale podstatné snížení daně.

Častým účelem daňových úlev je osvobození příjmů z veřejných rozpočtů. Poskytování transferů z veřejných rozpočtů představuje pro příjemce těchto transferů příjem a dle logiky zákona by měly být i tento příjem zahrnut do základu daně. Daně jsou odváděny zpět do veřejných rozpočtů, proto by znamenalo zdanění transferů snížení efektivní podpory, kterou příjemce dostane. Cílem výdajových politik je čistá výše efektivní podpory, zdanění transferů by tedy znamenalo, pouze jejich navýšení o výši daně z příjmů, aby výše podpory zůstala stejná. Finanční pozice státu i příjemců transferů by se nezměnila, ale bylo by nutné

¹⁹ Podrobněji Pudil, Vybíhal, Vítek, Pavel (2004).

vynaložit více administrativních i vyvolaných nákladů. To je důvodem, proč bývají příjmy z veřejných rozpočtů osvobozeny od zdanění.

Daňové úlevy, jejichž účelem je jak dosažení vyšší efektivity daňového systému, tak i podpora jiných veřejných politik. Některé daňové úlevy nelze přesně zařadit do výše uvedených skupin, protože vykazují rysy obou. Základním principem kladeným na daňový systém je princip platební schopnosti. Daňové břemeno by mělo být mezi poplatníky rozloženo tak, aby byli všichni schopni zaplatit daň, a aby pro všechny znamenalo co nejmenší ztrátu ekonomické efektivity. Daň by měla s výší příjmu stoupat, protože poplatníci s vyšším příjmem jsou schopni zaplatit na daních více než poplatníci s nižšími příjmy. K dosažení principu platební schopnosti je nezbytné docílit vertikální i horizontální spravedlnosti. Oběma zásadám vyhovuje lineární i progresivní sazba daně. Je-li součástí daňového systému s lineární sazbou daně i sleva na dani či odčitatelná položka, kterou si mohou uplatnit všichni poplatníci, je daň rovněž progresivní, protože s výší příjmu roste její podíl na příjmu.

Podle zásady horizontální spravedlnosti by dvě osoby, které mají stejný příjem, měly platit stejnou daň. V praxi tomu tak není, protože daňové systémy neberou do úvahy pouze příjmy, ale zejména osobní a rodinnou situaci poplatníka. Při porovnání bezdětné osoby žijící v samostatné domácnosti a osoby, která ze svého příjmu vyživuje dvě děti, je zřejmé, že tyto dvě osoby nejsou ve stejné situaci. Poplatník bez dětí si může dovolit zaplatit na dani více než poplatník s dětmi. Rozdílné postavení uvedených dvou osob je v českém daňovém systému zohledněno prostřednictvím slevy na dani na děti, kdy poplatník vyživující děti si od daně může odečíst zákonem danou částku. Obdobně lze zohlednit např. zdravotní postižení poplatníka. Tyto daňové úlevy jsou zaváděny, aby zmírnily odlišné postavení jednotlivých poplatníků. Na tyto daňové úlevy lze také pohlížet jako na ekvivalenty sociálních dávek. Zejména to platí u slevy na dani na děti, která je poplatníkovi vyplácena ve formě daňového bonusu v případě, že je sleva vyšší než daň, má tedy velmi podobný charakter jako přídavky na děti. Rozdíl je, že slevu na dani může uplatnit jen ten, kdo nějakých příjmů dosáhl, což vylučuje např. studenty, nezaměstnané či důchodce, zatímco přídavky na děti pobírají všichni, kdo splní určitá kritéria.²⁰

²⁰ Zevrubněji Jareš (2010).

3.1.3 Kvantifikace daňových úlev

Metody kvantifikace daňových úlev:²¹

- metoda ušlých příjmů,
- metoda dodatečných příjmů,
- metoda výdajového ekvivalentu.

Výsledkem metody ušlých příjmů je snížení dosaženého příjmu, pokud poplatníci využijí daňovou úlevu. Jedná se o výpočet ztráty příjmů, která vznikne veřejnému sektoru. Nezohledňuje změny chování daňových poplatníků. Náklady na slevu na dani lze zjednodušeně určit jako součet částí slev na dani u jednotlivých poplatníků, které poplatníci mohli využít, tedy ty které nepřekročily výši daně. Podobně lze určit náklady na odčitatelnou položku jako součin celkové výše efektivně uplatněných odčitatelných položek a mezní sazby daně. Použití této metody závisí především na dostupných datech.

Metoda dodatečných příjmů určuje zvýšení příjmů veřejných rozpočtů, ke kterému by došlo, kdyby byla daňová úleva zrušena. Zohledňuje změny chování poplatníků po zrušení daňové úlevy. Zrušení daňové úlevy povede u daně z příjmů ke zvýšení daňového zatížení poplatníků a ke snížení jejich příjmů. Reakce poplatníků pak závisí na důchodovém a substitučním efektu.

Metoda výdajového ekvivalentu stanovuje výdaje, které by bylo nutné vynaložit, aby bylo dosaženo stejné podpory, jakou poplatníkovi poskytuje posuzovaná daňová úleva. Předpokladem toho je, že výdaj podléhá zdanění.

Uvedené metody vedou obvykle k odlišným výsledkům. Metoda výdajového ekvivalentu je vhodná pokud by se zvažovalo nahrazení daňové úlevy výdajovým programem a pokud by takový veřejný výdaj byl u jeho příjemce zdaňován, což je velmi neobvyklá situace. Pokud se uvažuje o zrušení některé výjimky, pak je vhodnější metoda dodatečného příjmu, protože odpovídá na otázku, kolik bude mít stát dodatečných příjmů. Základní problém metody dodatečných příjmů je její obtížnost. Její konkrétní použití vyžaduje zahrnutí elasticit a substitučních a důchodových efektů, pro což chybí u většiny daňových úlev vhodné podklady. Metodu ušlých příjmů používají všechny státy, je nejrozšířenější metodou.

²¹ Podle Jareše (2010).

3.1.4 Důvod proti používání daňových úlev

Používání daňových úlev vede k nízké veřejné kontrole a transparentnosti veřejných financí. V daňových systémech většiny států existují daňové úlevy. Tyto úlevy jsou vládami často používaný nástroj fiskální politiky k dosažení cílů uvnitř nebo vně daňového systému. Daňovým úlevám lze vytknout řadu nedostatků, kvůli nimž by jejich používání mělo být omezeno nebo by mělo být co nejtransparentnější. Na druhou stranu mají mnohé daňové úlevy své opodstatnění. Pokud vláda chce přesunout zdroje do nějaké oblasti, může tak učinit prostřednictvím dotace nebo daňové úlevy na aktivitu, která má být podpořena. Výdajový program i daňová úleva mohou poskytovat stejnou efektivní podporu. Problém však je veřejná kontrola nad oběma způsoby. V rámci státního rozpočtu jsou výdaje každoročně schvalovány a po skončení roku jsou vyčísleny ve státním závěrečném účtu. U mandatorních výdajů není suma předem známa, ale po skončení roku lze přesně vyčíslit, kolik tyto dávky stály a kdo je dostal. Každá jednotlivá dotace či výplata dávek podléhá kontrole příslušného správního orgánu. Odlišná je situace u daní, kdy při návrhu nové daňové úlevy, je součástí důvodové zprávy k novele odhad rozpočtového dopadu. Jedná se pouze o odhad, který často není možné ověřit, jen nahradit přesnějším odhadem. Pokud nejsou vykazovány výše daňových úlev, nelze získat informaci, kolik daná daňová úleva v jednotlivých letech stojí. Vláda ani neví, komu jsou ve skutečnosti sníženy daně a zda je tedy daná daňová úleva efektivní. Správa daňových úlev ve srovnání s výdajovými programy je dalším prvkem nižší veřejné kontroly. Při žádostech o dotaci jsou individuálně posuzovány veškeré žádosti před samotným přidělením peněz. U daní platí princip samovyměření daně, každý poplatník si sám uplatní úlevy v daňovém přiznání a zkontrolovány jsou jen v případě daňové kontroly. Tou prochází zpravidla méně než 5 % subjektů. Daňová správa se může zaměřit více na subjekty uplatňující konkrétní daňové úlevy, ale nikdy nedosáhne stejné míry kontroly, jako u výdajů.

Míru přerozdělování mohou zkreslovat daňové úlevy. Jedním z měřítek rozsahu přerozdělování je daňová kvóta tj. podíl vybraných daní na HDP. Vypovídací hodnota takového mezinárodního srovnání může být ovlivněna právě z důvodů existence daňových úlev.

Odčitatelné položky od základu daně, při použití progresivní sazby daně mají degresivní dopad. Efektivní dopad těchto položek je roven jejich výši vynásobené mezní sazbou konkrétního poplatníka, proto osoby s vyšší mezní sazbou mají vyšší efektivní úlevu od daně než pro osoby s nižší mezní sazbou. Toto je však v rozporu s redistribuční funkcí veřejných financí. Dochází k přerozdělování od chudších k bohatším. Obdobně to platí u

osob, které daně neplatí a nemohou tedy daňové úlevy využívat vůbec, ať už to jsou nezaměstnaní, důchodci či podnikatelé ve ztrátě.

Správou daňových úlev jsou pověřeny orgány správy daní. Pokud je zavedena daňová úleva, která se týká odlišných kategorií, než jakými se správa daní dosud zabývala, je třeba vynaložit prostředky na vzdělání zaměstnanců daňové správy, což může zapříčinit ekonomické ztráty. Zavedení daňových úlev se musí také promítnout do příslušných daňových zákonů a do formulářů pro daňová přiznání, která vyplňují všichni poplatníci, to může vést k vyšší složitosti a menší přehlednosti daňového systému.

3.1.5 Důvody pro používání daňových úlev

Správa daňových úlev je zpravidla jejich nevýhodou. Výjimkou představují daňové úlevy, které závisí na výši základu daně nebo veličiny nezbytné k jeho zjištění, která se musí hlásit správci daně. Zaměstnanci daňové správy mají zkušenosti a potřebné informace, takže je pro ně snadné v rámci stanovení výše daně stanovit i výši této daňové úlevy a později ji případně zkontrolovat. Kdyby byl zaveden ekvivalentní výdajový program spravovaný jiným orgánem, musela by daňová správa či poplatníci tyto údaje tomuto orgánu předávat, což by přinášelo dodatečné administrativní či vyvolané náklady.

3.2 Daňové systémy jednotlivých zemí EU²²

Úprava osobní důchodové daně je v kompetenci jednotlivých národních vlád zemí EU, proto jsou konstrukční prvky pro výpočet daně odlišné. Každý stát také podporuje jiným způsobem své poplatníky v jejich sociálních situacích. Jsou státy s vysokými daňovými úlevami ale také státy, které takové úlevy poskytují v minimální výši.

Tato část práce se zaměřuje na 15 vybraných zemí EU. Státy byly vybrány podle společných charakteristik, jak bylo zdůvodněno v úvodu práce.

V následující části kapitoly jsou popsány systémy zdaňování osobní důchodovou daní v jednotlivých vybraných zemích. Práce se zaměřuje na nejdůležitější konstrukční prvky osobní důchodové daně, jako jsou nezdanitelné částky na poplatníka, odpočty na děti, sazby daně, slevy na dani. Také jsou vymezeny příspěvky na sociální pojištění placené zaměstnancem. Tyto údaje budou využity v další kapitole pro výpočty a srovnání.

²² Hlavním zdrojem informací European Tax Handbook (2011).

Aby bylo možné provést analýzu vlivu daňových úlev na daňové zatížení poplatníka, je provedeno zjednodušení a daň je vypočítána pro dva modelové poplatníky. Oba dva poplatníci jsou zaměstnanci, tzn., mají pouze příjem ze zaměstnání.

Poplatník A – svobodný, bezdětný, s příjmem na úrovni průměrné roční mzdy dané země, neuplatňující žádné další daňové úlevy.

Poplatník B – ženatý se dvěma dětmi, s příjmem na úrovni průměrné roční mzdy dané země, neuplatňující žádné další speciální úlevy.

Pro srovnání bude použita roční průměrná mzda daných států. Pro porovnání poplatníků z různých příjmových skupin výpočty vychází z 0,5, 1, 2 a 3 násobku průměrné mzdy. Průměrné mzdy jsou pak přehledně ukázány v tabulce č. 4. 1 v další kapitole.

Všechny výpočty budou provedeny v jednotné měně euro a pro převod ostatních národních měn byl použit kurz ČNB platný ke dni 1. 3. 2013.²³

Kvůli rozsahu jsou výpočty daňové povinnosti jednotlivých státu uvedeny v přílohách.

3.2.1 Belgie²⁴

Belgie je konstituční monarchií. Oficiální název země je Království Belgie. Je zakladatelskou zemí všech tří Evropských společenství. V historickém vývoji Společenství se aktivně podílela na budování celní unie i na formování vnitřního trhu a zavedení jednotné měny euro.²⁵ Patří k zemím s vysokou úrovní zdanění. Belgický daňový systém je velmi komplikovaný díky existenci čtyř úrovní státní správy (národní, regionální, provinční a komunální). To se projevuje i množstvím přírážek k důchodovým daním.

Osobní důchodové dani podléhají fyzické osoby, které se považují za daňové rezidenty Belgie, tzn., že zde mají své bydliště nebo centrum svým ekonomických zájmů. Jednotlivec se dále považuje za rezidenta Belgie, pokud je registrovaný v občanském rejstříku a vdané (ženaté) osoby jsou považovány za rezidenty, pokud mají domácnost v Belgii. Rezident v Belgii zdaňuje veškeré celosvětové příjmy. Nerezidenti mají povinnost zdaňovat pouze příjmy ze zdrojů na území Belgie. Zaměstnanecký příjem dosažený vdanými (ženatými)

²³Zdroj informací: Česká národní banka dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/

²⁴Zdroje informací: European Tax Handbook (2011). Stránky federální vlády Belgie dostupné z:

http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/,

http://docufin.fgov.be/intersalgen/thema/publicaties/memento/pdf/TS2012_V10_entire.pdf.

Stránky Evropské komise dostupné z:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetail.html?id=40/1335484800&taxType=PIT.

²⁵EUROSKOP dostupné z <https://www.euroskop.cz/504/sekce/belgie/>

poplatníky se zdaňuje u každého samostatně, jiné zdroje příjmů mohou být zdaňovány společně a zahrnuty do zdanitelného příjmu manžela s vyšším příjmem.²⁶

Zdanitelný příjem v Belgii je souhrnem čtyř kategorií příjmů – příjem z nemovitého majetku, příjem z movitého majetku včetně dividend, úroků a licenčních poplatků, příjem ze zaměstnání, příjem z podnikání, profesní a důchodový příjem, ostatní příjmy. Osvobozenými příjmy jsou úroky ze spořicíh vkladů až do částky 1 770 EUR.

Belgický daňový systém umožňuje svým poplatníkům v případě příjmů ze zaměstnání ve formě mezd a platů odečíst paušální výdaje, jejichž výše závisí na příjmech a je uvedena v tabulce č. 3.1.

Tabulka č. 3.1 Paušální výdaje v Belgii²⁷

Příjem (v EUR)	Odpočet (v %)
do 5 300	28,7
5 300 – 10 530	10,0
10 530 – 17 530	5,0
nad 17 530	3,0

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Kromě paušálních výdajů lze ještě při dodržení určitých podmínek odečíst náklady spojené s dojížděním do práce. V případě příjmů ze zaměstnání ve formě funkčních požitků lze odečíst paušální výdaje pouze e výši maximálně 3 % (maximálně 2 200 EUR).

Do odčitatelných položek, které si může poplatník odečíst od daňového základu, patří 80 % výživného placeného ze zákona, 80 % výdajů na péči o děti do 3 let, 50 % mezd vyplacených personálu v domácnosti (pokud jsou splněny zákonné podmínky) a některé poskytnuté dary.

Každý poplatník má nárok uplatnit základní nezdanitelnou částku ve výši 6 830 EUR, pokud jeho příjem nepřesáhne 24 570 EUR. Jinak činí základní nezdanitelná částka 6 570 EUR.

Výše nezdanitelné části základu daně z titulu dítěte žijícího s poplatníkem ve společné domácnosti má hodnotu podle počtu dětí:

- 1 dítě odpočet 1 400 EUR,
- 2 děti odpočet 3 590 EUR,
- 3 děti odpočet 8 050 EUR,

²⁶ Podle Širokého (2012), Nerudové (2011).

²⁷ Maximální částka, kterou lze odečíst od zdanitelných příjmů činí 3 670 EUR.

- 4 děti odpočet 13 020 EUR,
- každé další dítě odpočet 4 970 EUR.

Pro rodiče samoživitele se daňový odpočet zvyšuje o 1 400 EUR. V případě dětí s postižením činí nezdanitelná částka dvojnásobek. Pokud o děti pečují příbuzní nebo rodiče starší 65 let, mají nárok na nezdanitelnou částku ve výši 2 790 EUR.

V Belgii je 5 daňových pásem. Sazby osobní důchodové daně za rok 2011 jsou klouzavě progresivní, jak ukazuje následující tabulka č. 3.2.

Tabulka č. 3.2 Sazby daně

Zdanitelný příjem (v EUR)	Daňová sazba (v %)
do 8 070	25
8 070 – 11 480	30
11 480 – 19 130	40
19 130 – 35 060	45
nad 35 060	50

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Municipality mohou uložit přírážky k osobní důchodové dani. Sazby přírážky se pohybují od 0 % do 9 % v závislosti na konkrétní municipalitě (průměrná sazba se pohybuje na úrovni 7,4 %).

Sociální pojištění placené na úrovni zaměstnanců je daňově uznatelným výdajem pro účely osobní důchodové daně. Procentní sazby v roce 2011 činí na penzijní pojištění 7,50 %, na nemocenské pojištění 1,15 %, na zdravotní pojištění 3,55 %, na pojištění pro případ nezaměstnanosti 0,87 %. Celkové pojistné placené zaměstnancem tedy činí 13,07 %.

Výpočet daňové povinnosti Belgie je uveden v příloze č. 2 a č. 3.

3.2.2 Bulharsko²⁸

Bulharsko je pluralitní republikou s jednokomorovým parlamentem. Do EU přistoupilo Bulharsko v rámci posledního rozšiřování k 1. 1. 2007. Národní měnou je bulharská leva (BGN). Daňová kvóta činí 27,4 % a řadí se tak mezi nejnižší v Evropě. Bulharsko není členem OECD.

Zdanitelný příjem je tvořen následujícími kategoriemi příjmu:

- příjem ze zaměstnaneckého poměru,

²⁸Zdroj informací: European Tax Handbook (2011), Bulharský statistický úřad dostupné z: <http://www.nsi.bg/otrasalen.php?otr=51&a1=2005&a2=2006&a3=2014&a4=2016#cont>.

- příjmem z podnikání a profesních činností (včetně příjmů ze zemědělství, lesnictví),
- příjem z jiné samostatně výdělečné činnosti,
- kapitálovými příjmy z movitého a nemovitého majetku,
- příjem z pronájmu movitého a nemovitého majetku,
- ostatními příjmy.

Od daně jsou osvobozeny důchody, sociální transfery a náhrady vyplácené při plnění z pojištění majetku a pojištění osob.

Od celkového zdanitelného příjmu si mohou poplatníci odečíst zaplacené povinné příspěvky na sociální zabezpečení. Dobrovolné příspěvky na pojištění v nezaměstnanosti a důchodové pojištění a zdravotní a životní pojištění lze odečíst až do výše 10 % celkového zdanitelného příjmu u každého příspěvku. Dále lze od základu daně odečíst dary, které jsou darovány na zákonem vymezené účely (např. zdravotnickým zařízením podporovaných státem. Celkově si může poplatník odečíst dary v závislosti na účelu daru v rozmezí 5 – 15 % z celkového základu daně. V případě manželů do 35 let je možné uplatnit jako odpočet zaplacené úroky z hypoték do výše 100 000 BGN (51 135,35 EUR).

V souvislosti se zavedením rovné sazby daně od 1. 1. 2008 neexistují žádné další nezdanitelné části daně či slevy na dani vyjma nezdanitelné části ve výši 7 920 BGN (4 049,92 EUR) pro invalidy. Bulharští poplatníci tedy nemají zaručený minimální nezdanitelný příjem. Ani žádné úlevy na vyživované dítě. Sazba daně má hodnotu 10 %. Pokud je daňové přiznání podáváno elektronicky, získá poplatník slevu na dani ve výši 1 %, maximálně 1 000 BGN (511,35 EUR).

U zaměstnanců je vyměřovacím základem příspěvků na sociální zabezpečení jejich hrubý příjem až do výše 24 000 BGN (12 272,48 EUR). Úhrnná sazba příspěvků placených zaměstnancem činí 12,9 %. Příspěvky na sociální zabezpečení jsou u zaměstnanců položkou odčitatelnou od základu daně.

Podrobnější výpočty daňové povinnosti jsou uvedeny v příloze č. 4.

3.2.3 Česká republika²⁹

Česká republika přistoupila k EU 1. května 2004. Národní měnou je česká koruna (CZK).

²⁹ Daň z příjmů fyzických osob v České republice se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem daně jsou v České republice:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky,
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

Do zdanitelných příjmů se nezahrnují příjmy z dědictví, přijaté úvěry a půjčky. Osvobozeny jsou sociální příjmy a transfery, náhrady škod a pojistná plnění.

Základ daně tvoří součet dílčích základů daně. U příjmů dosažených ze zaměstnaneckého poměru je základem daně příjem od zaměstnavatele zvýšený o platby sociálního pojištění, které zaplatil za zaměstnance zaměstnavatel (tzv. super hrubá mzda). Položkami snižujícími daňový základ jsou odpočty části úroků z úvěrů na bytové potřeby, příspěvků na penzijní připojištění, pojistného životního pojištění a zaplacených členských příspěvků odborové organizace. Daňový základ dále snižuje i hodnota darů s minimální hranicí 1 000 CZK (38,95 EUR) a maximem 10 % základu daně.

Základní sleva na dani na poplatníka je 24 840 CZK (967,48 EUR). V roce 2011 však byla přechodně snížena o částku 1 200 CZK z důvodu tzv. „povodňové daně“. Další slevy jsou poskytovány v závislosti na stupni invalidity ve výši 2 520 CZK (98,15 EUR) až 16 140 CZK (628,63 EUR). Studující poplatníci mohou uplatnit 4 020 CZK (156,57 EUR). Daňové zvýhodnění na vyživované dítě činí 11 604 CZK³⁰ (451,96 EUR). Sazba daně je jednotná a činí 15 %.

Systém sociálního pojištění se v České republice skládá z veřejného zdravotního pojištění, nemocenského pojištění, důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnanci jsou povinni odvádět 11 % ze svých hrubých mezd. Maximální vyměřovací základ pro pojistné v roce 2011 byl 1 781 280 CZK.

Daňová povinnost poplatníků České republiky je uvedena v příloze č. 5 a č. 6.

3.2.4 Dánsko³¹

Dánsko je pluralitní konstituční monarchie s tradicí parlamentní demokracie. Dánsko přistoupilo k EU při prvním rozšiřování v roce 1973. Oficiální název země je Dánské

³⁰ Od roku 2012 se uplatňuje sleva na dítě ve výši 13 404 CZK (522,06 EUR).

³¹ Zdroj informací: European Tax Handbook (2011), TAX.dk dostupné z: <http://www.tax.dk/english.htm>

království. Národní měnou je dánská koruna (DKK). Dánsko považuje spolupráci v rámci EU za základ své zahraniční politiky. Dánsko vždy vítalo ekonomickou spolupráci, ale negativně se stavělo proti hlubší politické integraci. Východiskem dánské politiky je tzv. národní kompromis Dánsko v Evropě, který po odmítnutí maastrichtské Smlouvy o Evropské unii v lidovém hlasování z června 1992 (49,3 % pro a 50,7 % proti) vymezil hranice dánské účasti v EU. Dánsko má čtyři výjimky z evropské integrace (opt-outs). Patří mezi ně neúčast na společné obraně, společném občanství a zachování suverenity v právní a policejní oblasti. Dánsko také nemusí zavést euro. Výjimky jsou zakotveny v dohodě z Edinburku (prosinec 1992) a 18. května 1993 je schválilo referendum (56,8 % hlasů pro a 43,2 % hlasů proti). Opt-outy jsou dobrovolné a Dánsko je může kdykoli odvolat, musí však nejprve uspořádat referendum.³²

Daň z příjmů fyzických osob se v Dánsku vybírá na třech stupních. Vybírá se v podobě státní daně z příjmů fyzických osob, dále v podobě tzv. národního příplatku (v podstatě se jedná o zdravotní pojištění) a na úrovni municipální daně z příjmů. Zdanitelné příjmy v Dánsku se rozdělují na následující kategorie:

- osobní příjem – zahrnuje příjem ze zaměstnání, příjem z podnikání a penze,
- kapitálové příjmy – zahrnují úroky, zisky a ztráty z dluhopisů a zisky plynoucí z užívání nemovitostí,
- příjmy z cenných papírů – kategorie zahrnuje dividendy,
- příjmy plynoucí z aplikace CFC pravidel.³³

Od příjmů ze zaměstnání lze odečíst náklady dojíždění, pojistné pro případ nezaměstnanosti a členské příspěvky odborům. Další náklady spojené s prací lze odečíst pouze do výše 5 500 DKK (737,55 EUR). I v Dánsku existuje povinnost přičítat ke zdanitelnému příjmu část pořizovací ceny vozidla (jachty) v případě, že je zaměstnancem užíváno i pro soukromé účely. U vozidla, jež je používáno i k soukromým účelům, se za příjem považuje 25 % z hodnoty auta, minimálně 160 000 DKK (21 455,89 EUR), maximálně však 300 000 DKK (40 229,80 EUR), Dánsko dále zdaňuje zaměstnanecké výhody v podobě užívání telefonu, internetového připojení či počítače pro soukromé účely. Penze plně podléhá zdanění, od příjmů se však odečítá zhodnocení (tedy částka, o kterou převyšuje výplata vložené prostředky do penzijního fondu).

³² EUROSOP dostupné z <https://www.euroskop.cz/509/sekce/dansko/>.

³³ Pravidla pro řízení zahraniční společnosti (controlled foreign company – CFC pravidla).

Následující druhy odčitatelných položek mohou být v Dánsku odečteny od základu daně:

- hypoteční úroky,
- dary na dobročinné a veřejně prospěšné účely, minimálně 500 DKK (67,05 EUR), maximálně 14 500 DKK (1 944,44 EUR),
- pojistné na životní pojištění.

Dále také existuje speciální odpočitatelná položka pro zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné, která činí 4,25 % ze základu daně, maximálně však 13 600 DKK (1 823,75 EUR). Základní zdanitelná částka na poplatníka činí 42 900 DKK (5 752,86 EUR). Kromě této částky náleží ještě také daňovému poplatníkovi nárok na daňový bonus, který se odečítá od jeho celkové daňové povinnosti k národní dani z příjmů. Daňový bonus činí 3,64 % ze základní nezdanitelné částky na poplatníka, tj. 1 562 DKK (209,46 EUR). Nezdanitelné částky na děti či jiné nezdanitelné částky v Dánsku neexistují.

Sazby daně z příjmů fyzických osob jsou následující:

- 3,64 % základní sazba daně, základ daně činí celkový příjem (osobní příjem plus kapitálové příjmy) snížený pouze o odčitatelné položky, nepřesahující 389 900 DKK (52 285,32 EUR),
- 6 % příjem ve formě penze přesahující 389 900 DKK (52 285,32 EUR),
- 15 % z celkového příjmu (osobní příjem plus kapitálový příjem) přesahujícího 389 900 DKK (52 285,32 EUR),
- 25 % příjem dle CFC pravidel,
- 28 % příjem z cenných papírů nepřesahující 48 300 DKK (6 477,00 EUR),
- 42 % příjem z cenných papírů přesahující 48 300 DKK (6 477,00 EUR).

Uvedené daňové sazby jsou pouze sazbami národní daně z příjmů, dále je uvalována daň z příjmů na úrovni municipalit a tzv. národní příplatek. Celková sazba daně uvalena na příjem poplatníka v Dánsku nesmí přesáhnout 51,5 %. Pokud sazba přesáhne 51,5 %, musí být krácena národní sazba daně ve výši 15 % na takovou úroveň, aby celková daň nečinila více jak 51,5 %. Základ municipální daně z příjmů činní základ daně po účely národní daně z příjmů snížený o základní nezdanitelnou částku ve výši 42 900 DKK (5 752,86 EUR). Sazby daně z příjmů se na úrovni municipality pohybují v rozmezí 22,8 % až 27,8 %.

Průměrná sazba daně činí 24,9 %, sazba tzv. národního příplatku činí 8 %. Celková průměrná sazba municipální daně a příplatku tedy činí 32,9 %.

Pro Dánsko jsou typické nízké odvody na sociální pojištění. Sociální pojištění jsou povinni v Dánsku odvádět pouze zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné, a to ve shodné výši 8 %. Zaměstnavatelé nejsou povinni platit tyto příspěvky. Díky tomu je systém plateb sociálního pojištění v Dánsku jednoduchý.

Výpočet daňové povinnosti v Dánsku obsahuje příloha č. 7.

3.2.5 Finsko

Finsko je pluralitní republika s jednokomorovým parlamentem. Je součástí EU od roku 1995.

Daňový systém obsahuje kromě daní z příjmů, odvodů na sociální pojištění, majetkových daní a daně z přidané hodnoty i množství místních daní (lokální daně z příjmů, kostelní daň), které ho činí do značné míry složitým a nepřehledným.³⁴

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou osoby s trvalým bydlištěm na území Finska a dále osoby, které se zde zdržují déle než 6 měsíců. Tito poplatníci podléhají neomezené daňové povinnosti.

Finsko aplikuje tzv. duální systém, kdy se příjem poplatníků fyzických osob rozděluje na dvě kategorie: na příjem z kapitálu, který podléhá pouze národní dani z příjmů, zatímco pracovní příjem je předmětem jak národní daně z příjmů, u níž se uplatňují progresivní sazby, tak i municipální daně z příjmů, kostelní daně a příspěvků na sociální pojištění. Mezi osvobozený příjem se řadí výživné a stipendia.³⁵

Poplatník má možnost odečíst od příjmů ze závislé činnosti tzv. paušální výdaje ve výši 620 EUR. Uplatňuje-li poplatník skutečné výdaje, potom nesmí překročit 620 EUR. Dále od příjmů ze závislé činnosti lze odečíst příspěvky odborům, náklady na dojíždění, pokud přesáhnou 600 EUR, maximálně v úhrnu je možno odečíst 7 000 EUR.

Odpočty od základu daně, které může poplatník uplatnit, jsou následující:

- úroky z hypotečního úvěru a úvěru na studia,
- odpočet 1 400 EUR v případě neschopnosti platit daň z důvodu nemoci,
- dary univerzitám a institucím termálního vzdělání, pokud činí více jak 850 EUR a nepřesáhnou 250 000 EUR.

³⁴ Podrobněji Šíroký (2012).

³⁵ Zevrubněji Nerudová (2011).

Finsko uplatňuje následující systém slev na dani v případě národní daně z příjmů:

- 5,9 % z příjmů získaného prací, pokud přesahuje 2 500 EUR, maximální sleva činí 740 EUR,
- 80 EUR z částky zaplaceného výživného za jedno nezletilé dítě,
- 115 EUR pokud je poplatník zdravotně postižený,
- 30 % z odměn placených za úklid a údržbu poplatníkovy obydli až do výše 3 000 EUR.

Uplatňuje se progresivní zdanění u zdaňování osobních příjmů, v případě národní daně z příjmů existuje pět daňových pásem podle výše příjmů, jak ukazuje tabulka č. 3.3. Daň se neodvádí, pokud zdanitelný příjem nedosáhne částky 15 600 EUR. Poplatníci dále podléhají municipální dani z příjmů ve výši 16,25 % až 21,75 %. Průměrná sazba v roce 2012 je 19,25 %. Kostelní dani ve výši 1 % až 2 % podle rozhodnutí municipálních orgánů.

Tabulka č. 3.3 Sazby daně ve Finsku

Výše zdanitelného příjmu (v EUR)	Daň z nižší částky (v EUR)	Sazba daně přesahující nižší (v %)
15 600 – 23 200	8	6,5
23 200 – 37 800	502	17,5
37 800 – 68 200	3 057	21,5
nad 68 200	9 593	30,0

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Zaměstnanci platí příspěvek na zdravotní pojištění ve výši 2,01 %, dále musí platit příspěvky na důchod ve výši 4,7 % (v případě zaměstnance ve věku nad 53 let 6 %) a příspěvek na pojištění v nezaměstnanosti ve výši 0,6 %. Tyto platby jsou daňově odčitatelné. Dodatečný příspěvek na zdravotní pojištění ve výši 1,36 % nelze od základu daně odečíst.

Výpočet daňové povinnosti poplatníků ve Finsku je uveden v příloze č. 8.

3.2.6 Francie

Francie je pluralitní republikou s výraznými prezidentskými pravomocemi a dvoukomorovým parlamentem. Francouzské území se člení na metropolitní a zámořské departmenty. Patří mezi šest zakládajících členů Evropského společenství.

Francouzský daňový systém byl s účinností od 1. 1. 2005 podstatně modifikován přijetím nového finančního práva, které zrušilo dosavadní imputační propojení firemní daně a osobní důchodové daně a nahradilo ho klasickým systémem.

Osobní dani podléhají rezidenti Francie. Za rezidenty Francie se považují jednotlivci, kteří mají bydliště ve Francii. Francouzští státní příslušníci žijící v Monaku jsou považováni za rezidenty Francie, ledaže by byli občany Monaka déle než 5 let od 13. 10. 1962.³⁶

Daň je uložena na domácnost, manželé zdaňují samostatně jen výjimečně. Příjem domácnosti zahrnuje příjmy manželů a jejich svobodných dětí do 18 let (do 25 let věku v případě studujících).

Zdanitelný příjem tvoří souhrn jednotlivých druhů příjmů, které jsou vymezeny jako zaměstnanecký příjem (včetně příjmu z předchozího zaměstnání), příjem z podnikání, příjem z nemovitého majetku, příjem ze zemědělství, profesní příjem (příjem z nekomerčních aktivit, např. příjem právníků, lékařů a jiné příjmy, které nespádají pod jiné příjmové kategorie), příjmy manažerů řídících rodinné společnosti nebo komanditní společnosti, investiční příjem (příjem z movitého majetku) a kapitálový příjem.

Mezi osvobozené příjmy patří zejména odstupné (do určitých limitů), důchod plynoucí z životního pojištění v závislosti na věku příjemce a určité typy kapitálových příjmů.

Příjem ze zaměstnání zahrnuje platy a odměny, přídatky a nepeněžní příjem v souvislosti se zaměstnáním. Zdanitelný zaměstnanecký příjem se vypočítá tak, že od hrubé výše příjmů se odečtou příspěvky na sociální zabezpečení. Zaměstnanec si může odečíst 10 % jako tzv. paušální výdaje ve výši min 421 EUR, max. však 14 157 EUR. Poplatník si může odečíst z daňového základu zaplacené alimenty a výživné. Poplatníci si mohou dále snížit daňový základ o částku ve výši 5 698 EUR za každou vyživovanou osobu. Poplatníci, kteří jsou invalidy nebo mají více než 65 let a jejich čistý zdanitelný příjem nepřesahuje 14 010 EUR, si mohou odečíst částku ve výši 2 276 EUR.

Mezi nejdůležitější slevy na dani patří bonus ze zaměstnání, úpis akcií a dary. Z darů poskytnutých neziskovým organizacím si může poplatník uplatnit slevu na dani v hodnotě 66 % hodnoty daru, který nesmí překročit hodnotu 20 % zdanitelného příjmu.

Celkový základ daně poplatníka se dělí koeficienty na tzv. základ daně za poměrnou část, což má zmírnit progresivitu zdanění. Koeficienty jsou od hodnoty 1,0 (svobodný, rozvedený bez dalších vyživovaných osob) a narůstají o půl procentního bodu až do hodnoty 6,5 (svobodný nebo rozvedený se šesti dětmi).

³⁶ Podle Širokého (2012).

Celkové daňové břemeno, tedy součet osobní důchodové daně a dalších daní včetně daně z čistého bohatství, nesmí překročit 50 % ročního příjmu poplatníka z předchozího roku. Ve Francii navíc existují další daně důchodového typu - sociální daň, daň z čistého bohatství a municipální daň.

Povinnost platit příspěvky mají zaměstnanci i zaměstnavatelé. Zaměstnanci mohou uplatnit pojistné jako výdaj při výpočtu daně z příjmů fyzických osob. Příspěvky se počítají u zaměstnanců i zaměstnavatelů z měsíční mzdy či platu nebo z maximálních částek, tzv. stropů sociálního pojištění. Zaměstnanci, kteří nejsou vedoucími pracovníky, musí platit celkové pojistné ve výši 12,9 % - 17,9 % podle výše příjmu.

3.2.7 Irsko

Irsko je pluralitní republikou. Zákonodárnou moc má parlament tvořený prezidentem a dvěma komorami – sněmovnou a senátem. Irsko přistoupilo k EU v roce 1973.

Fyzické osoby v Irsku podléhají nejen dani z příjmů fyzických osob, ale také dani z kapitálových zisků. Rezidenti podléhají neomezené daňové povinnosti, nerezidenti pouze omezené daňové povinnosti. Za rezidenta je považována osoba, která na území Irska má buď trvalé bydliště, nebo se zde zdržuje déle jak 183 dní v roce nebo se zde zdržuje déle jak 280 dní v běžném a v předcházejícím roce. Jednotlivé druhy příjmů se rozdělují na následující kategorie:

- zisky z plateb úroků a dividend (tuzemských),
- příjmy z podnikání, z výkonu profesí, nezdaněné úroky a zahraniční příjmy, příjmy z pronájmu nemovitostí v Irsku, ostatní příjmy,
- příjmy ze zaměstnání,
- rozdělené zisky společností.

V případě, že je poplatníkovi více jak 65 let a jeho příjem nepřesáhne 18 000 EUR (dvojnásobek pro ženaté, vdané poplatníky), je osvobozen od zdanění. Výše uvedená částka se zvyšuje za každé dítě o 575 EUR v případě dvou dětí a o 830 EUR v případě tří a více dětí. V případě, že poplatníkovi plyne příjem z pronájmu domu, v němž bydlí, je tento příjem také vyjmut ze zdanění (až do výše 10 000 EUR).

Poplatníci si mohou odečíst od příjmů následující položky:

- úroky z úvěru na opravu nebo zakoupení vlastního bydlení – odečíst lze maximálně částku ve výši 15 % standardní daně z příjmů,

- úroky z hypotečního úvěru – pouze v prvních 7 letech trvání úvěru maximálně do výše 10 000 EUR,
- dary zákonem vymezeným organizacím do výše maximálně 10 % celkového příjmu.

Poplatník v Irsku si může odečíst tzv. bonusy. V tabulce č. 3.4 je uvedena výše bonusů, které se odečítají od daňové povinnosti.

Tabulka č. 3.4 Daňové bonusy v Irsku

Druh bonusu	Výše bonusu (v EUR)
Svobodný nebo odděleně žijící ženatý poplatník	1 650
Manželé	3 300
Ovdovělá osoba	3 300
Rodina s jedním rodičem (dodatečný bonus)	1 650
Svobodná nebo ovdovělá osoba nad 65 let	245
Ženatý, nevdaná osoba nad 65 let	490
Postižené dítě	3 300
Svobodný nebo manžel(ka) slepý	1 650
Oba manželé slepí	3 300
Vyživovaný příbuzný	70
Domácí pečovatel	810

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

V Irsku je aplikována standardní sazba daně ve výši 20 % a zvýšená sazba daně ve výši 41 %. Základní sazby daně podléhají jednotlivé skupiny poplatníků do stanovených limitů, uvedených v tabulce č. 3.5.

Tabulka č. 3.5 Limity pro výpočet daně v Irsku

Skupina poplatníků	Limit v EUR
Svobodný, ovdovělý, bez vyživovaných dětí	32 800
Svobodný, ovdovělý, s vyživovanými dětmi	36 800
Manželé, jeden z manželů s příjmem	41 800
Manželé, oba s příjmem	41 800 – 65 600 ³⁷

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

³⁷ Limit pro manžele může být zvýšen o nižší z těchto dvou příjmů, maximálně však o 23 800 EUR.

Od roku 2011 je v Irsku zaveden tzv. všeobecný sociální příspěvek. Tento sociální příspěvek se vypočítává z hrubé mzdy poplatníka, bez ohledu na odpočty a slevy pro účely daně z příjmů fyzických osob. Tento příspěvek nahrazuje zdravotní pojištění. Sazby pro odvody zaměstnanců ukazuje následující tabulka č. 3.6.

Tabulka č. 3.6 Sazby všeobecného sociálního příplatku

Celkový příjem (v EUR)	Sazba (v %)	
	věk do 70 let	věk nad 70 let
Prvních 10 036	2	2
Dalších 5 980	4	4
Nad 16 016	7	4

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Poplatek se nevztahuje na osoby, které pobírají příjem nižší jak 4 004 EUR. Příspěvky na sociální zabezpečení mají povinnost odvádět zaměstnanci do 65 let věku. Prvních 127 EUR týdenního příjmu je osvobozeno. Pokud zaměstnanec vydělává méně než 352 EUR týdně, pak je osvobozen celý jeho příjem. Sazba příspěvku na sociální zabezpečení činí 4 %.

Daňová povinnost poplatníka Irska je vypočtena v příloze č. 11 a č. 12.

3.2.8 Litva³⁸

Litva je republikou s jednokomorovým parlamentem. Přistoupila k EU v roce 2004. Národní měnou je litevský litas (LTL).

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou rezidenti podléhající neomezené daňové povinnosti a nerezidenti podléhající omezené povinnosti. Pro účely zdanění se příjmy rozdělují následovně:

- příjmy ze zaměstnání,
- příjmy z nezávislé činnosti,
- příjmy ze sportovních a zábavních aktivit,
- licenční poplatky,
- příjmy z pronájmu nemovitostí,
- úroky,

³⁸Stránky ministerstva zahraničí a vlády Litvy dostupné z:
<http://www.stat.gov.lt/en/pages/view/?id=1350&PHPSESSID=03843ff9728dc739a0f54574292a8193>
<http://www.lrv.lt/en>,

- podíly na zisku včetně dividend,
- příjmy plynoucí z vlastnictví movitého a nemovitého majetku,
- příjmy plynoucí z kontrolované společnosti v zahraničí v rámci (CFC režimu).

Osvobozeny od daně jsou osvobozeny stipendia, příjmy ze zemědělství, příjmy námořníků pracujících na lodích.

U příjmů ze zaměstnání nelze odečítat náklady na dojíždění. Zaměstnanecké benefity představují pro poplatníka zdanitelný příjem. Od roku 2010 je zdanitelným příjmem i používání služebního vozidla pro soukromé účely – měsíčně se za zdanitelný příjem poplatníka považuje 0,75 % z tržní hodnoty auta.

Daňový systém Litvy umožňuje poplatníkovi odečítat od celkového příjmu řadu částek:

- platby za vyšší vzdělání poplatníka (včetně úroků z půjček na studium) do 26 let věku (v případě, že poplatník sám nepodává daňové přiznání, je umožněno tuto částku odčíst rodičům),
- úroky placené z hypotéky na bydlení (pokud byla smlouva uzavřena před rokem 2009),
- úroky z půjček na bydlení či rekonstrukci bydlení,
- placené pojistné na životní pojištění,
- placené pojistné na penzijní pojištění.

Celková výše odpočtu, jež může poplatník uplatnit, nesmí překročit 25 % z celkového příjmu. Výše uvedené odpočty nemůže uplatnit poplatník, který podléhá paušální dani. Existuje také řada měsíčních nezdanitelných částek:

- 470 LTL (136,12 EUR) základní částka na poplatníka, pokud příjmy poplatníka nepřesahují 800 LTL (231,70 EUR) měsíčně,
- 100 LTL (28,96 EUR) na první dítě,
- 200 LTL (57,92 EUR) na druhé a každé další dítě.

Sazba osobní důchodové daně ve v jednotné výši 15 %. Příspěvky na sociální zabezpečení zaměstnance činí 3 % na penzijní pojištění a 6 % na zdravotní pojištění.

Výpočet daňové povinnosti obsahuje příloha č. 13 a č. 14.

3.2.9 Maďarsko

Maďarsko je pluralitní republika s jednokomorovým parlamentem. Nová maďarská ústava byla přijata v roce 2011. Vstoupilo do EU v roce 2004. Národní měnou je maďarský forint (HUF).

Jednotlivci podléhají dani ze všech druhů příjmů, s výjimkou osvobozených příjmů. Pro účely daně se rozlišuje příjem ze závislé činnosti, příjem z podnikání, kapitálový příjem z movitého a nemovitého majetku, příjem z kapitálu včetně dividend, úroků a kapitálových zisku z cenných papírů, naturální příjem, příjem z držby cenných papírů, předkupních práv (opcí) a podobných práv a ostatní příjem.

Mezi osvobozené příjmy patří především příspěvky na děti vyplácené státem, starobní důchody, stipendia poskytovaná studentům a vědcům, určité dotace na pořízení bydlení a určité pojistné platby a náhrady škod, poskytnuté reklamní předměty a vstupenky na sportovní akce. U příjmů ze závislé činnosti se benefity (stravování, používání mobilních telefonů pro soukromé účely, rekreační poukazy, zvýhodněné jízdenky) zdaňují sazbou 16 % ze základu 1,19 násobku jejich hodnoty.

Osobní odpočty se uplatňují na děti (na první a druhé dítě ve výši 62 500 HUF (211,59 EUR) na každé, na tři a více dětí jednotně ve výši 206 500 HUF (699,08 EUR)). Nejružnější slevy na dani mohou dosáhnout 16 %, maximálně však celkové měsíční výše 12 100 HUF (40,96 EUR, ročně 491,56 EUR) na osobu, jejíž roční příjem nepřesahuje 2,75 milionů HUF (9 309,83 EUR). V případě příjmu přesahujícího 2,75 HUF (9 309,83 EUR) se sleva redukuje na 12 % z částky převyšující tuto hranici, od hranice příjmu 3,96 mil. HUF (13 406,16 EUR), již nemá poplatník nárok na žádnou slevu.

Celkový roční zdanitelný příjem podléhá jednotné sazbě daně ve výši 16 % z tzv. super hrubé mzdy. Maďarsko je spolu s Českou republikou jediný stát, který vypočítává daň ze super hrubé mzdy.³⁹

Zaměstnanci platí příspěvky na sociální a zdravotní pojištění. Příspěvky na zdravotní pojištění činí 7,5 %. Příspěvky do třípilířového penzijního systému jsou rozdílné podle typu platby – 10 % pro účastníky zákonného státního pojistného schématu a 2 % pro ty, kteří přispívají také do soukromého pojistného schématu, 10 % pro účastníky povinného soukromého pojistného schématu a do 10 % pro ty, kteří dobrovolně přispívají do doplňkového soukromého penzijního schématu. Sociální pojištění je omezeno denním

³⁹ Toto platí pouze pro rok 2011, od roku 2012 je základem daně v Maďarsku jen 50 % příspěvků sociálního pojištění zaplaceného zaměstnavatelem. Od roku 2013 již není koncept super hrubé mzdy uplatňován.

stropem 21 000 HUF, zdravotní pojištění strop nemá. Zaměstnavatel musí platit příspěvky na sociální zabezpečení ve výši 24 % a na zdravotní péči 3 %.

Daňová povinnost Maďarských poplatníků je v příloze č. 15 a č. 16.

3.2.10 Německo

Německo je pluralitní federativní republika s dvoukomorovým parlamentem. Je jedním ze zakládajících členů Evropských společenství.

Daň z příjmů fyzických osob se vztahuje na příjmy rezidentů (na příjmy se zdrojem na území Německa a se zdrojem v zahraničí) a na příjmy nerezidentů – v tomto případě pouze na příjmy se zdrojem na území Německa. Předmětem daně jsou následující kategorie příjmů:

- příjmy ze zemědělské výroby a lesního hospodářství (příjmy ze zemědělství, vinařství, zahradnictví a dále příjmy z lovu)
- příjmy ze živnostenského podnikání,
- příjmy z nezávislé činnosti (příjmy tzv. svobodných povolání – spisovatelé, vědci a herci, příjmy ze státní loterie, příjmy z nezávislého polování – lékaři, právníci),
- příjmy ze závislé činnosti (příjmy a prospěch plynoucí poplatníkům v souvislosti se zaměstnáním),
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu a licenční poplatky.

Ze zdanění jsou osvobozeny následující příjmy:

- vyplacené pojistné v souvislosti s úrazem,
- platby ze zdravotního pojištění, z pojištění pro případ invalidity,
- stipendia,
- výplaty penzijního připojištění.

Od příjmů ze závislé činnosti si mohou poplatníci odečíst veškeré náklady vynaložené na zajištění a udržení příjmů, pokud tyto náklady nepřesahují 920 EUR. Poplatník na tyto výdaje může uplatnit paušální výdaj ve výši 920 EUR. V případě dojíždění do zaměstnání si poplatník může odečíst 0,30 EUR za prvních 20 Km. Maximálně lze takto odečíst 4 500 EUR. Dále je zde možnost pokud pracuje poplatník z domu a má zde svou kancelář 1 250 EUR. Odečíst lze také náklady ve formě příspěvků profesním organizacím a náklady spojené s pracovním náradím a oblečením. Služební vozidlo – pro soukromé účely zdaňuje zaměstnanec 1 % ze vstupní ceny včetně DPH.

Poplatníci mohou základ daně snížit o následující nezdanitelné částky:

- základní nezdanitelná částka garantovaná každému poplatníkovi ve výši 8 004 EUR (v případě společného zdanění manželů je to 16 008 EUR,
- nezdanitelná částka na dítě ve výši 2 184 EUR (dvojnásobek při společném zdanění manželů),
- nezdanitelnou částku na péči o dítě a na jeho vzdělání ve výši 1 320 EUR (dvojnásobek při společném zdanění manželů).

Poplatník si může od celkových příjmů odečíst tzv. speciální výdaje a tzv. mimořádné výdaje. Mezi speciální výdaje se řadí:

- 72 % ze zákonných příspěvků na sociální zabezpečení, do výše 14 400 EUR,
- zaplacené výživné do výše 13 805 EUR,
- náklady na vzdělání do výše 4 000 EUR,
- zaplacená církevní daň,
- dary společnostem vymezeným v zákoně, maximálně do výše 20 % celkových příjmů.

Mimořádnými výdaji jsou zejména výdaje v nemocnici – jedná se např. o výdaje za pečovatelskou službu nebo výdaje související s výchovou handicapovaných dětí.

Sazba daně je klouzavě progresivní, k samotné dani je navíc uvalena solidární přírážka ve výši 5,5 %. Manželé si mohou vybrat, zda budou zdaňovat své příjmy v systému společného zdanění nebo samostatně. Daň se vypočítává zvlášť u svobodného, rozvedeného poplatníka, nebo pokud se poplatníci rozhodnou neuplatňovat společné zdanění a zvlášť při uplatňování společného zdanění manželů. Výše zdanitelného příjmu a odpovídající sazba daně v případě zdanění jednotlivců je uvedena v tabulce č. 3.7. Sazby pro společné zdanění manželů pak v tabulce č. 3.8.

Tabulka č. 3.7 Sazby daně v Německu pro jednotlivce

Roční zdanitelný příjem (v EUR)	Mezní sazba (v %)	Daň (v EUR)
do 8 004	0	0
8 005 – 13 469	14,00 – 23,97	0 – 1 038
13 470 – 52 881	23,97 – 42,00	1 039 – 14 038
52 882 – 250 730	42	14 039 – 97 135
nad 250 730	45	97 135

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Tabulka č. 3.8 Sazby daně v Německu v případě společného zdanění manželů

Roční zdanitelný příjem (v EUR)	Mezní sazba (v %)	Daň (v EUR)
do 16 008	0	0
16 009 – 26 939	14,00 – 23,97	0 – 2 076
26 940 – 105 763	23,97 – 42	2 078 – 28 076
105 764 – 501 461	42	28 078 – 194 270
nad 501 461	45	194 270

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Výše daně se vypočítává podle příslušných vzorců dle jednotlivých pásem příjmu. U jednotlivce jsou vzorce pro výpočet následující.

- Roční příjem do 8 004 EUR – v tomto případě se daň neodvádí.
- Roční zdanitelný příjem od 8 005 EUR do 13 469.
 $Daň = (912,17 \text{ €} \cdot y) + 1\,400 \text{ €} \cdot y$
kde $y = (\text{zdanitelný příjem} - 8\,004 \text{ €}) : 10\,000 \text{ €}$
- Roční zdanitelný příjem od 13 470 EUR do 52 881 EUR.
 $Daň = (228,74 \text{ €} \cdot y) + 2\,397 \text{ €} \cdot y + 1\,038$
kde $y = (\text{zdanitelný příjem} - 13\,469 \text{ €}) : 10\,000 \text{ €}$
- Roční zdanitelný příjem od 52 882 EUR do 250 730 EUR.
 $Daň = (0,42 \cdot \text{zdanitelný příjem}) - 8\,172$
- Roční zdanitelný příjem nad 250 731 EUR.
 $Daň = (0,45 \cdot \text{zdanitelný příjem}) - 15\,649$

Zaměstnanci jsou povinni odvádět příspěvky na penzijní připojištění, zdravotní pojištění, pojištění v nezaměstnanosti a pojištění pro případ invalidity. Sazby příspěvků a horní limity jsou uvedeny v tabulce č. 3.9.

Tabulka č. 3.9 Sazby sociálního pojištění v Německu

Druh příspěvku	Sazba (v %)	Horní limit (měsíční)
Penzijní připojištění	9,95	5 500 EUR
Zdravotní pojištění	8,2	3 712,5 EUR
Pojištění v nezaměstnanosti	1,5	5 500 EUR
Pojištění pro případ invalidity a stáří	0,975 (+ 0,25 bezdětní zaměstnanci)	3 712,5 EUR

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Výpočet daňové povinnosti v Německu je uveden v příloze č. 17 a č. 18.

3.2.11 Polsko

Polsko je republikou s dvoukomorovým parlamentem. Přistoupilo k EU v roce 2004. Národní měna je polský zlotý (PLN). Zdanitelný příjem se člení do následujících kategorií:

- příjmy ze závislé činnosti (příjmy ze zaměstnání a penze),
- příjmy z nezávislé činnosti,
- příjmy ze specifických sektorů zemědělství,
- příjmy z podnikání,
- příjmy z pronájmu,
- příjmy z vlastnictví práv (duševních, průmyslových)
- příjmy z prodeje nemovitostí, vlastnických práv a movitých věcí,
- ostatní příjmy.

V Polsku jsou od daně osvobozeny stipendia a výživné. V případě příjmů ze závislé činnosti si poplatník může odečíst částku 1 335 PLN (321,86 EUR). Náhrada nákladů spojených se stěhováním za pracovním místem je vyjmuta ze zdanění až do výše 200 % měsíčního platu zaměstnance (v měsíci, v němž ke stěhování došlo). Ze zdanění je vyjmuta i hodnota stravování, kterou zaměstnavatel poskytuje bezplatně, nebo hodnota bezplatně poskytovaného ubytování.

Základ daně je zákonem o dani z příjmů definován jako rozdíl mezi příjmy a výdaji (případně rozdíl mezi příjmy a paušálními výdaji). Od celkového základu daně si poplatník může odečíst následující položky:

- osobní odčitatelnou částku ve výši 3 091 PLN (745,21 EUR),
- dary až o výše 6 % ročního příjmu poplatníka,
- náklady na připojení k internetu do výše 760 PLN (183,23 EUR),
- úroky z hypotéky do výše 325 990 PLN (78 593,11 EUR).

Poplatník má nárok na slevu na dani za každé dítě ve výši 1 112 PLN (268,09 EUR) ročně. Sazby daně jsou uvedeny v následující tabulce č. 3.10, přepočet na eura je uveden v tabulce č. 3.11.

Tabulka č. 3.10 Zdanitelný příjem a sazby daně v Polsku

Zdanitelný příjem (v PLN)	Daň (v PLN)	Sazba daně z přesahující částky (v %)
Do 3 091	-	0
3 091 – 85 528	-	18
Nad 85 528	14 839	32

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Tabulka č. 3.11 Zdanitelný příjem a sazby daně v Polsku v eurech

Zdanitelný příjem (v EUR)	Daň (v EUR)	Sazba daně z přesahující částky (v %)
do 745,21	-	0
745,21 – 20 619,99	-	18
nad 20 619,99	3 577,54	32

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Zaměstnanci platí příspěvky na starobní důchod ve výši 9,76 %, pojištění pro případ invalidity 1,5 % a zdravotní a mateřské pojištění ve výši 2,46 %. Vyměřovacím základem příspěvků na sociální pojištění zaměstnanců je jejich hrubý příjem. Maximálním vyměřovacím základem je roční ekvivalent 30 průměrných měsíčních mezd v kalendářním roce, v roce 2011 byl strop pojištění ve výši 100 770 PLN (24 294,70 EUR). Pro mateřské a zdravotní pojištění strop neexistuje.

Výpočet daňové povinnosti je uveden v příloze č. 19 a č. 20.

3.2.12 Portugalsko

Portugalsko je pluralitní republika s jednokomorovým parlamentem. Přistoupilo k Evropským společenstvím v roce 1986.

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou rezidenti a nerezidenti. Poplatník je považován za rezidenty, pokud pobývá na území Portugalska více než 183 dní v roce nebo pokud je portugalské národnosti s místem bydliště v daňovém ráji nebo pokud je 31. prosince členem posádky či letadla provozovaného rezidentní společností.

Zdanitelný příjem se rozděluje následovně:

- příjmy ze závislé činnosti včetně funkčních požitků,
- příjmy ze samostatné výdělečné činnosti a příjmy z podnikání,
- příjmy z investic,
- příjmy z nemovitostí,
- příjmy z kapitálového majetku,
- penze včetně rent a výživného.

Od příjmů ze závislé činnosti lze odečíst zaplacené sociální pojištění a 72 % z dvanáctinásobku sociálního indexu ve výši 419,22 EUR. Dále si může poplatník odečíst 150 % příspěvků odborový svazům až do výše 1 % z celkového hrubého příjmu.

Poplatník může zvolit ze tří možných metod zdaňování – tzv. zjednodušené metody, metody přímé a nepřímé. V případě, že si poplatník některou zvolí, musí tuto metody používat minimálně ve třech po sobě jdoucích zdaňovacích obdobích.

Poplatník si může zvolit zjednodušenou metodu nebo metodu přímou v případě, že

- jeho obrat za předcházející zdaňovací období přesáhl 149 740 EUR,
- nebo jeho příjmy z nezávislé činnosti za předcházející rok nepřesáhly 99 760 EUR.

Pokud poplatník zvolí zjednodušenou metodu, stanovuje se základ daně jako součet 20 % z obrátu v případě prodeje zboží a 70 % z hrubých příjmů z poskytování nezávislých služeb nebo 3 395 EUR, pokud je tato částka vyšší. Při zdaňování přímou metodou musí poplatník vést účetnictví, svoje příjmy pak zdaňuje klasicky jako společnost. Oproti společnostem ovšem nelze od základu daně odečíst cestovné a výdaje na ubytování. V případě zdaňování nepřímou metodou se vychází z předpokladu, že příjem poplatníka je pouze minimální. Minimální příjem poplatníka se stanovuje nepřímo z hodnoty poplatníkovra majetku následujícím způsobem:

- 20 % z nákupní ceny bydlení vyšší jak 250 000 EUR,
- 50 % z nákupní ceny osobního vozu nebo motocyklu, maximální cena je stanovena na 50 000 EUR respektive 10 000 EUR (za každý rok užívání se cena snižuje o 10 %),
- 100 % z nákupní ceny lodě, pokud její hodnota přesahuje 25 000 EUR (za každý rok užívání se cena snižuje o 20 %),
- 50 % z dodatečného kapitálového příspěvku nebo půjčky nad 50 000 EUR.

Portugalsko neumožňuje poplatníkům odečítat nezdánitelné částky a odpočitatelné položky, namísto nich umožňuje poplatníkům započítávat tzv. bonusy oproti jejich celkové daňové povinnosti. S účinností od 1. 1. 2011 jsou bonusy za výdaje na léčení, vzdělání, obydlí a péči omezeny následovně, jak ukazuje tabulka č. 3.12.

Tabulka č. 3.12 Omezení bonusů v Portugalsku

Zdanitelný příjem (v EUR)	Omezení
Do 4 898	Bez omezení
4 898 – 7 410	Bez omezení
7 410 – 18 375	Bez omezení
18 375 – 42 259	Bez omezení
42 259 – 61 244	Bez omezení

Zdanitelný příjem (v EUR)	Omezení
61 244 – 66 045	Bez omezení
66 045 – 153 300	1,666 % ze zdanitelných příjmů, až do výše 1 100 EUR
Nad 153 300	1 100 EUR

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Rodina dále může uplatnit tzv. rodinný paušální bonus ve výši procenta ze sociálního indexu, který pro rok 2011 činí 419,22 EUR:

- 55 % sociálního indexu na každého poplatníka,
- 80 % sociálního indexu, pokud se jedná o poplatníka samoživitele,
- 40 % sociálního indexu za každé vyživované dítě,
- 55 % sociálního indexu za každého vyživovaného rodiče,
- 80 % sociálního indexu na každého poplatníka s dítětem mladším tří let.

Poplatník dále může uplatnit bonus ve výši 30 % z neuhrazených výdajů na lékařskou péči, 30 % z nákladů na osobní vzdělání či vzdělání vyživovaných osob (maximálně však ve výši 160 % sociálního indexu), 30 % z výdajů na bydlení (maximálně však 591 EUR), 25 % výdajů na péči v domech s pečovatelskou službou a 20 % výživného.

Portugalsko uplatňuje klouzavě progresivní daňové sazby uvedené v tabulce č. 3.13, sazbou A je zdaňována částka přesahující spodní hranici příslušného pásma, sazba B je aplikována na spodní hranici daňového pásma.

Tabulka č. 3.13 Sazby daně v Portugalsku

Zdanitelný příjem (v EUR)	Sazba (v %)	
	A	B
do 4 898	11,5	11,500
4 898 – 7 410	14,0	12,348
7 410 – 18 375	24,5	19,599
18 375 – 42 259	35,5	28,586
42 259 – 61 244	38,0	31,504
61 244 – 66 045	41,5	32,231
66 045 – 153 000	43,5	38,645
nad 153 000	46,5	

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Zaměstnanci jsou povinni přispívat do systému sociálního pojištění příspěvky ve výši 11 % jejich hrubých mezd. Nejsou zde stanoveny žádné příjmové stropy.

Výpočet daňové povinnosti je uveden v příloze č. 21 a č. 22.

3.2.13 Rakousko

Rakousko je pluralitní federativní republika s dvoukomorovým parlamentem – Národní radou a Spolkovou radou. Přistoupilo k EU v roce 1995.

Dani z příjmů fyzických osob podléhají rezidenti (neomezená daňová povinnost) a nonrezidenti (omezená daňová povinnost). Za rezidenta je považován poplatník, který má na území Rakouska trvalé bydliště nebo se zde zdržuje více jak šest měsíců v roce. Pro účely daně z příjmů fyzických osob se příjmy rozdělují na následující druhy:

- příjmy ze zemědělství a lesnictví (farmářství, rybářství, lesnictví, včelařství a vinařství),
- příjmy ze samostatně výdělečné činnosti (lékaři, právníci, umělci, spisovatelé a vědci), příjmy ze živnosti (klasické živnosti jako zámečnická, truhlářská a dále obchodní živnosti),
- příjmy ze závislé činnosti (zaměstnanci),
- příjmy z kapitálu (úroky z vkladů, cenné papíry, dividendy a podíly na zisku ve společnostech),
- příjmy z pronájmů (včetně příjmů z podnájmu),
- ostatní příjmy (zejména příležitostné příjmy z prodeje nemovitostí v soukromé sféře, pokud není splněn časový test).

Zaměstnanecké výhody, které zaměstnancům poskytuje zaměstnavatel, se považují za příjem ze závislé činnosti a podléhají zdanění. Jedná se především o tyto příjmy:

- poskytování služebních automobilů i pro soukromé účely,
- poskytování parkovacího místa zaměstnavatelem zdarma,
- poskytování bezúročné půjčky či půjčky s nízkým úrokem zaměstnavatelem,
- poskytování bytu zaměstnavatelem zdarma.

Zaměstnanecké výhody, které nejsou předmětem daně (nevstupují do základu daně):

- poskytování sportovních aktivit,
- pracovní oblečení,
- příspěvky na penzijní připojištění hrazené zaměstnavatelem.

V případě příjmů ze samostatné výdělečné činnosti a živnosti si poplatníci mohou zvolit mezi uplatňováním skutečných výdajů a paušálních výdajů. Při zdanění příjmů z podnikání lze uplatnit paušální výdaje ve výši 6 % z hrubého příjmu. Dále lze uplatnit paušální výdaje ve výši 12 % u příjmů z vědecké a pedagogické činnosti. Částka paušálních výdajů nesmí ani v jednom z výše uvedených případů přesáhnout 220 000 EUR.

Dále lze ještě odečíst náklady na dopravu do zaměstnání, pokud vzdálenost přesahuje 20 km. Odpočet se pohybuje od 696 EUR do 2 016 EUR v závislosti na délce cesty.

Poplatníci mají dále možnost odečíst tzv. slevy na dani, které se odečítají přímo od daňové povinnosti:

- sleva na manželku ve výši 494 EUR, pokud její příjem nepřesáhl 2 200 EUR, limit je zvýšen na 6 600 EUR, pokud manželé vychovávají ve společné domácnosti alespoň jedno dítě, slevu může také využít rodič samoživitel, pokud jeho příjem nepřesáhne 6 600 EUR,
- slevu na dítě ve výši 700,80 EUR (pokud poplatník obdržel příspěvek na dítě),
- zaměstnaneckou slevu na dani ve výši 54 EUR,
- přepravní slevu na dani 291 EUR (kompenzace cestovních výdajů pro příhraniční pracovníky, kteří cestují ze svého domicilu do místa výkonu práce),
- slevu na dani pro důchodce 400 EUR (neplatí v případě důchodu vyššího než 25 000 EUR).

Mezi položky odčitatelné od základu daně patří:

- osobní pojištění,
- dary až do výše 10 % příjmů za předcházející období,
- ochrana bydlení.

Sazby daně z příjmů jsou uvedeny v tabulce č. 3.14

Tabulka č. 3.14 Výše zdanitelného příjmů a sazby daně v Rakousku

Výše příjmů (v EUR)	Sazba daně (v %)
Prvních 11 000	0,000
Dalších 14 000	36,500
Dalších 35 000	43,214
Přes 60 000	50,000

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Všichni zaměstnanci, kteří jsou rakouskými daňovými rezidenty, jsou povinně pojištěni v systému sociálního pojištění. Platí příspěvky jako procento svého příjmu až do výše výdělku 50 400 EUR ročně (4 200 měsíčně). Sazby jednotlivých příspěvků jsou u penzijního pojištění 10,25 %, u zdravotního pojištění pro manuálně pracující (pro administrativní zaměstnance) 3,95 % (3,82 %), u pojištění pro případ nezaměstnanosti 3 %. Příspěvek na fond bydlení činí 0,5 %.

Výpočet daňové povinnosti je uveden v příloze č. 23 a č. 24.

3.2.14 Slovensko

Slovenská republika je pluralitním státem s jednokomorovým parlamentem a prezidentem. Slovensko přistoupilo k EU v roce 2004.

Zákon o dani z příjmů rozděluje příjmy do následujících kategorií:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti a z pronájmu,
- příjmy z kapitálového majetku (výhry výnosy a úroky z cenných papírů),
- ostatní příjmy (příjmy z převodu účasti na společnostech, příjmy ze zděděných práv, příjmy z převodu cenných papírů).

Do kategorie příjmů ze závislé činnosti se zahrnují:

- příjmy ze současného nebo předcházejícího pracovněprávního poměru, služebního nebo jiného poměru,
- příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společnosti s ručením omezeným a komanditistů komanditní společnosti,
- platy a funkční požitky ústavních činitelů,
- odměny za výkon funkce v státních orgánech.

V případě příjmů ze závislé činnosti se zdaňuje i nepeněžní příjem zaměstnance, pokud mu zaměstnavatel poskytuje služební vozidlo i pro soukromé účely, a to ve výši 1 % ze vstupní ceny vozidla měsíčně. Předmětem daně ovšem nejsou cestovní náhrady, nepeněžní plnění poskytované ve formě osobních ochranných prostředků, náhrady za používání vlastního náradí.

Základ daně poplatníka je součtem dílčích základů daně ze všech druhů příjmů. Tento celkový základ daně se snižuje o tzv. nezdanitelné části daně, které jsou následující:

- 3 559,30 EUR (částka ve výši 19,2 násobku životního minima platného k 1. lednu příslušného zdaňovacího období) ročně na poplatníka, jehož příjem nepřesahuje 18 538 EUR,
- 8 193,80 EUR (částka ve výši 44,2 násobku životního minima platného k 1. lednu příslušného zdaňovacího období) snížených o jednu čtvrtinu agregovaného příjmu poplatníka, pokud jeho příjem přesahuje 18 538 EUR, pokud je výsledkem nula, pak si poplatník osobní odpočet nemůže uplatnit,
- 3 599,30 EUR ročně na manželku (v případě, že nemá vlastní příjem a příjem poplatníka nepřevyšuje 32 775,20 EUR),
- 3 559,30 EUR ročně na manželku (pokud nemá vlastní příjem a příjem poplatníka převyšuje 32 775,20 EUR) snížených o jednu čtvrtinu agregovaného příjmu poplatníka, pokud je výsledkem nula, pak si poplatník odpočet nemůže uplatnit.

Kromě nezdanitelných částí základu daně si poplatník může odečíst ještě tzv. daňový bonus na každé dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti, pokud jeho příjem přesahuje šestinásobek minimální mzdy (1 902 EUR v roce 2011). Daňový bonus činí 20,02 EUR na jedno dítě měsíčně. Jednotná sazba daně činí 19 %.

Zaměstnanci jsou povinni platit příspěvky na sociální pojištění, které jsou sráženy zaměstnavateli z jejich hrubých mezd. Výše těchto příspěvků je uvedena v tabulce č. 3.15.

Tabulka č. 3.15 Příspěvky na sociální pojištění placené zaměstnancem na Slovensku

Druh příspěvku	Sazba (v %)	Maximální měsíční základ (v EUR)
Důchodové starobní pojištění	4	2 978,00
Zdravotní pojištění	4	2 233,50
Důchodové invalidní pojištění	3	2 978,00
Nemocenské pojištění	1,4	1 116,75
Pojištění pro případ nezaměstnanosti	1	2 978,00

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Výpočet daňové povinnosti je uveden v příloze č. 25 a č. 26.

3.2.15 Slovinsko

Slovinsko je pluralitní republika s dvoukomorovým parlamentem. Přistoupilo k EU v roce 2004.

Zákon o dani z příjmů fyzických osob se vztahuje na rezidenty a nerezidenty. Za rezidenta je považován poplatník, jenž má na území Slovinska trvalé bydliště nebo se zde zdržuje více jak šest měsíců v roce.

Příjmy se člení:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy ze zemědělské prvovýroby a lesnictví,
- příjmy z majetku,
- příjmy z majetkových práv,
- kapitálové zisky.

V případě příjmů ze závislé činnosti nelze výdaje spojené s touto činností odečítat. Za zdanitelný příjem jsou považovány i příspěvky zaměstnavatele placené za zaměstnance na penzijní připojištění, nepeněžní plnění plynoucí z půjček s nízkými úroky poskytnutých zaměstnavatelem, slevy poskytnuté zaměstnavatelem nebo užívání služebního automobilu i pro soukromé účely (zdaňuje se 0,5 % z pořizovací ceny automobilu měsíčně)

Základ daně tvoří dílčí základ daně z jednotlivých kategorií příjmů. Celkový základ daně se dále snižuje o nezdánitelné části základu daně a příspěvky na sociální zabezpečení.

Základní nezdánitelná částka, kterou si může poplatník odečíst, závisí na výši hrubého příjmu poplatníka, ukazuje následující tabulka č. 3.16.

Tabulka č. 3.16 Základní nezdánitelná částka na poplatníka ve Slovinsku

Zdanitelný příjem (v EUR)	Nezdánitelná částka (v EUR)
Do 10 342,80 EUR	6 205,68
10 342,80 – 11 965,20	4 205,74
Nad 11 965,20	3 143,57

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Dále si může odečíst od celkového příjmu i následující nezdánitelné části základu daně:

- 3 143, 57 EUR na studenta,
- 15 % z hrubého příjmu, maximálně však 25 000 EUR v případě novinářů a kulturních pracovníků za splnění určitých podmínek,
- 1 352, 86 EUR na poplatníka staršího 65 let,
- 16 808 EUR na poplatníka se 100 % postižením,

- 2 319,50 EUR na dítě,
- 7 211,57 pro pracovníky, kteří dojíždějí ze Slovinska pracovat do jiného státu, a to alespoň jedenkrát týdně.

Sazby daně z celkového základu daně uvedeny v tabulce č. 3.17 jsou následující.

Tabulka č. 3.17 Sazby daně ve Slovinsku

Zdanitelný příjem (v EUR)	Daň ze spodní hranice (v EUR)	Sazba daně z přesahující částky (v %)
do 7 634,40	0	16
7 634,40 – 15 268,77	1221,50	27
nad 15 268,77	3 282,78	41

Zdroj: European Tax Handbook (2011).

Příspěvky na sociální pojištění jsou povinni platit všechny osoby ze svých hrubých příjmů. Sazby příspěvků jsou na penzijní pojištění 8,85 %, na zdravotní pojištění 6,56 %, na pojištění pro případ nezaměstnanosti 0,06 %. Mateřský příspěvek činí 0,10 % a příspěvek na úrazové pojištění činí 0,53 %. Od 1. 1. 2011 odvádějí zaměstnanci paušální zdravotní příspěvek ve výši 4,46 EUR měsíčně a příspěvek na invaliditu ve výši 6 %.

Daňová povinnost poplatníků ve Slovinsku je v příloze č. 27 a č. 28.

3.3 Dílčí závěr

Z deskripce výše uvedených daňových systémů zemí EU vyplývá, že každý stát postupuje při zdanění fyzických osob dosti odlišně. Hlavní rozdíly jsou ve výši sazeb, v tom kolik daná země používá daňových pásem pro danou výši zdanitelného příjmu. Zda je umožněno společné zdanění manželů nebo také jaké jsou poskytovány úlevy poplatníkům. Jednotlivé státy umožňují svým poplatníkům úlevy, které se liší způsobem poskytování, a jednak velikostí od toho se také odvíjí výše efektivní daňové sazby. Základní daňové úlevy bývají poskytovány formou odpočtu od základu daně, formou slevy na dani, nezdanitelné části daně, případně pomoci pásma s nulovou sazbou daně. Typy základních úlev na poplatníka jsou uvedeny v tabulce č. 3.18. Daňovým úlevám na děti jejich výši a způsobu poskytování se věnuje podrobně kapitola č. 4.

Tabulka č 3.18 Typ základní daňové úlevy na poplatníka ve vybraných státech EU

Stát	Typ základní daňové úlevy	Průměrná roční mzda v EUR	Roční výše daňové úlevy		% z průměrné mzdy
			v národní měně	v EUR	
Belgie	Nezdanitelná část ⁴⁰	40 427,00	6 570,00	6 570,00	16,25
Bulharsko	žádná	3 935,89	0	0	0
Česká republika	Sleva na dani	11 629,25	23 640,00 ⁴¹	920,74	7,92
Dánsko	Osobní odpočet	52 465,02	42 900	5 752,86	10,97
Finsko	Sleva na dani	38 139,00	678,33	678,33	1,78
Francie	Nulová sazba	34 284,00	5 963,00	5 963,00	17,4
Irsko	Sleva na dani	48 066,00	1 650,00	1 650,00	3,43
Litva	Nezdanitelná částka ⁴²	6 735,12	2909,04	842,50	12,51
Maďarsko	Sleva na dani ⁴³	9 592,35	135 190,00	457,66	4,77
Německo	Nulová sazba	33 766,00	8 004,00	8 004,00	23,7
Polsko	Odpočet na poplatníka	9 821,55	3 091,00	745,21	7,59
Portugalsko	Sleva na dani	16 205,00	230,57	230,57	1,42
Rakousko	Nulová sazba	37 661,00	11 000,00	11 000,00	29,21
Slovensko	Nezdanitelná část	11 149,00	3 559,30	3 559,30	31,92
Slovinsko	Nezdanitelná část	22 046,00	3 143,57	3 143,57	14,26

Zdroj: Vlastní zpracování podle European Tax Handbook (2011).

Údaje zjištěné za rok 2011 v kapitole č. 3 budou využity v následující kapitole pro zhodnocení vlivu daňových úlev na výslednou daňovou povinnost poplatníka a jeho daňové zatížení.

⁴⁰Základní nezdanitelnou částku ve výši 6 830 EUR si mohou poplatníci uplatnit, pokud nedosáhnou příjmu 24 570 EUR.

⁴¹Částka 23 640 byla uplatňována pouze v roce 2011, snížena z důvodu povodňové daně, od roku 2012 je výše slevy opět 24 840.

⁴²Základní nezdanitelná částka činila v roce 2011 5 640 LTL ročně, pokud příjmy ze zaměstnaneckého poměru nepřesahují 9 600 LTL, u vyšších příjmů se částka snižuje dle příslušného vzorce.

⁴³Sleva vypočítána při mzdě na úrovni průměrné mzdy. Nejvýše slevy na dani mohou dosáhnout 16 %, maximálně však celkové měsíční výše 12 100 HUF (40,96 EUR, ročně 491,56 EUR) na osobu, jejíž roční příjem nepřesahuje 2,75 milionů HUF (9 309,83 EUR). V případě příjmu přesahujícího 2,75 mil. HUF (9 309,83 EUR) se sleva redukuje na 12 % z částky převyšující tuto hranici, od hranice příjmu 3,96 mil. HUF (13 406,16 EUR), již nemá poplatník nárok na žádnou slevu.

4 Komparace daňových úlev na děti ve vybraných státech EU

Závěrečná kapitola práce se zaměřuje na daňové úlevy na děti, srovnává způsoby a možnosti poskytování úlev a jejich výši ve vybraných státech. Dále určuje absolutní roční výši úlevy a relativní podíl této úlev v závislosti na průměrné mzdě. Hodnotí dopad daňových úlev na děti na daňové zatížení poplatníka jednak výpočtem daňových úspor a dále pomocí efektivních sazeb daně. Výpočet daňové povinnosti jednotlivých poplatníků je proveden na základně průměrných ročních mezd, které jsou uvedeny v následující tabulce č. 4.1 a násobků ročních průměrných mezd uvedených v příloze č. 1, díky násobkům průměrných mezd jsou odstraněny vlivy inflace a je možné zhodnotit a porovnat poplatníky z různých příjmových skupin.

Tabulka č. 4.1 Průměrné roční mzdy v roce 2011 ve vybraných státech EU

Stát	Průměrná mzda za rok 2011 v národní měně		Měsíční průměrná mzda v národní měně	Průměrná mzda v eurech ⁴⁴
Belgie	EUR	40 427	3 368,9	40 427,00
Bulharsko ⁴⁵	BGN	7 697	641,4	3 935,89
Česká republika	CZK	298 581	24 881,8	11 629,25
Dánsko	DKK	391 240	32 603,3	52 465,02
Finsko	EUR	38 139	3 178,2	38 139,00
Francie	EUR	34 284	2 857,0	34 284,00
Irsko	EUR	48 066	4 005,5	48 066,00
Litva ⁴⁶	LTL	23 254,8	1 937,9	6 735,12
Maďarsko	HUR	2 833 450	236 120,8	9 592,35
Německo	EUR	33 766	2 813,8	33 766,00
Polsko	PLN	40 738	3 394,8	9 821,55
Portugalsko	EUR	16 205	1 350,4	16 205,00
Rakousko	EUR	37 661	3 138,4	37 661,00
Slovensko	EUR	11 149	929,1	11 149,00
Slovinsko	EUR	22 046	1 837,2	22 046,00

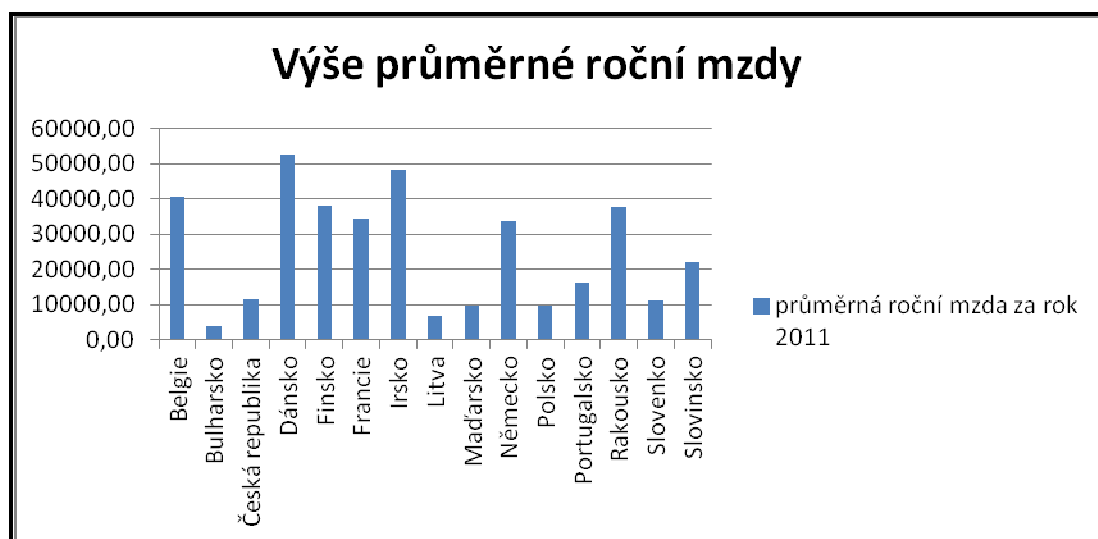
Zdroj: Vlastní zpracování podle OECD (dostupné z <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=38908>) a podle UNECE - United Nations Economic Commission for Europe (dostupné z <http://w3.unece.org/pxweb/dialog/Saveshow.asp?lang=1>)

⁴⁴ Přepočítáno kurzem ČNB ke dni 1. 3. 2013.

⁴⁵ Údaj za rok 2010.

⁴⁶ Údaj za rok 2010.

Graf č. 4.1 Výše průměrné roční mzdy za rok 2011

Zdroj: Vlastní zpracování podle OECD Tax database (2011).

Z tabulky a grafu č. 4. 1 je patrné, že průměrná roční mzda ve státech, které přistoupili k EU v letech 2004 a 2007, je výrazně nižší. Nejnížší je pak mzda v Bulharsku. Nejvyšší mzdy dosahují poplatníci v Dánsku, Irsku a Belgii.

4.1 Komparace daňových úlev na děti

Státy pro zvýhodnění rodin s dětmi a jejich sociální podporu používají různé způsoby daňových úlev, jsou to zpravidla slevy na dani, odpočty nebo nezdanitelné částky. Některé státy však neposkytují žádnou úlevu na dítě. Tabulka č. 4.2 ukazuje typy daňových úlev poskytovaných na dítě v jednotlivých vybraných státech a jejich roční výši.

Tabulka č. 4.2 Podoba daňových úlev na děti ve vybraných státech

Stát	Typ úlevy na dítě	Počet dětí	Roční výše daňové úlevy	
			v národní měně	v EUR
Belgie	Nezdanitelná částka ⁴⁷	1	1 400 EUR	1 400 EUR
		2	3 590 EUR	3 590 EUR
		3	8 050 EUR	8 050 EUR
		4	13 020 EUR	13 020 EUR
		každé další dítě	4 970 EUR	4 970 EUR
Bulharsko	Žádná	---	0	0

⁴⁷ V případě, že je rodič samoživitel, částka se zvyšuje o 1 400 EUR.

Stát	Typ úlevy na dítě	Počet dětí	Roční výše daňové úlevy	
			v národní měně	v EUR
Česká republika	Sleva na dani	---	11 604 CZK	451,96 EUR
Dánsko	Žádná	---	0	0
Finsko	Žádná	---	0	0
Francie	Odpočet ⁴⁸	---	5 689,00	5 689,00
Irsko	Žádná	---	0	0
Litva	Nezdanitelná částka	1	1 200 LTL	347,52 EUR
		druhé a každé další dítě	2 400 LTL	695,04 EUR
Maďarsko	Sleva na dani	1. a 2. dítě na každé	62 500 HUF	211,59 EUR
		3 a více dětí	206 500 HUF	699,08 EUR
Německo	Nezdanitelná		2 184 EUR	2 184 EUR
Polsko	Sleva na dani		1112 PLN	268,09 EUR
Portugalsko	Sleva na dani		167,69 EUR	167,69 EUR ⁴⁹
Rakousko	Sleva na dani		700,80 EUR	700,80 EUR ⁵⁰
Slovensko	Sleva na dani		246,12 EUR	246,12 EUR
Slovinsko	Odpočet na děti		2 319,5 EUR	2 319,5 EUR

Zdroj: Vlastní výpočty dle European Tax Handbook (2011).

Z tabulky je patrné, že z vybraných států neposkytuje žádnou úlevu na dítě Bulharsko, Dánsko, Finsko, Irsko. Ve Francii je vypočítávána daň za celou domácnost, a proto v případě, že se jedná o rodinu s dětmi, zvyšuje se rodinný koeficient a tím je výsledná daň nižší oproti poplatníkům bezdětných. V Irsku se dle statusu poplatníka mění sazba daně v závislosti na tom, do kterého příjmového pásma spadá. Takže poplatník s vyživovaným dítětem bude mít u zdanitelného příjmu 36 800 EUR nižší sazbu 20 %, na rozdíl od bezdětného poplatníka, která už od příjmu 32 800 EUR musí použít sazbu ve výši 41 %. Belgie, Litva a Maďarsko používají různou výši úlevy v závislosti na počtu dětí. Nejčastěji používaným typem úlev v rámci těchto vybraných států je sleva na dani. Belgie, Litva, Německo a Slovinsko používá odpočet od základu daně.

⁴⁸ Ve Francii se zdaňuje domácnost, děti jsou zvýhodněny i v konstrukci výpočtu daně použitím koeficientu dle rodinné situace.

⁴⁹ Částka vypočítána ze sociálního indexu, který činí 419,22 EUR, na každé vyživované dítě lze uplatnit slevu ve výši 40 % sociálního indexu.

⁵⁰ Tuto slevu může uplatnit poplatník, pokud pobírá příspěvek na dítě.

Následující část práce se zaměřuje na státy poskytující určitou formu daňové úlevy na děti a zkoumá jejich vliv na výslednou daňovou povinnost. Není však už zmíněno Bulharsko, Dánsko, Finsko, Irsko, protože žádnou úlevu na děti neposkytuje, a sledovat výši daňové úspory nemá smysl. Podrobné propočty daňové povinnosti poplatníků v jednotlivých státech jsou uvedeny v přílohách č. 2 až 28.

Tabulka č. 4.3 Výše daňové úlevy na jedno dítě

Stát	Typ úlevy na dítě	Průměrná mzda (v EUR)	Výše úlevy na dítě	
			Absolutní vyjádření (v EUR)	Relativní vyjádření (v % z průměrné mzdy)
Belgie	Nezdanitelná částka	40 427,00	1 400,00	3,46
Česká republika	Sleva na dani	11 629,25	451,96	3,89 ⁵¹
Francie	Odpočet na vyživované osoby	34 284,00	5 698,00	16,62
Litva	Nezdanitelná částka	6 735,12	347,52	5,16
Maďarsko	Sleva na dani	9 592,35	211,59	2,21
Německo	Nezdanitelná část	33 766,00	2 184	6,47
Polsko	Sleva na dani	9 821,55	268,09	2,73
Portugalsko	Sleva na dani	16 205,00	167,69	1,03
Rakousko	Sleva na dani	37 661,00	700,80	1,86
Slovensko	Sleva na dani (daňový bonus)	11 149,00	246,12	2,21
Slovinsko	Odpočet na děti	22 046,00	2 319,5	10,52

Zdroj: Vlastní výpočty.

V tabulce č. 4.3 je vypočtena výše daňové úlevy poskytovaná na jedno dítě. Relativní vyjádření výše daňové úlevy je počítáno jako procento z roční průměrné mzdy daného státu. Nejvyšší nezdanitelná částka je uplatňována ve Francii a na Slovinsku. V případě slevy na dani pak nejvyšší je poskytována v České republice.

Další část práce věnuje pozornost výpočtu velikostí daňové úspory, která vznikne poplatníkovi, v případě že má jedno nebo dvě děti na rozdíl od bezdětného poplatníka. Výpočet daňové úspory, která vzniká vlivem daňové úlevy na jedno dítě ve vybraných zemích

⁵¹ Pro účely porovnání byla relativní výše slevy vypočítána jako u nezdanitelné částky.

při příjmech ve výši 0,5, 1, 2, 3 násobků průměrné roční mzdy, je proveden v tabulce č. 4.4. Ve výši uvedených základů daně jsou již zahrnuty vlivy poplatníkem zaplaceného pojistného, v případě ČR a Maďarska vlivy zaplaceného pojistného zaměstnavatelem. Dále je základ daně upraven o základní nezdánitelnou částku připadající na poplatníka, pokud je v daném státě poskytována. Daňová úspora je vypočítána jako absolutní a relativní vyjádření rozdílu ve výši daně zaplacené bezdětným poplatníkem a poplatníkem s jedním dítětem. Obdobně tabulka č. 4.5 zkoumá velikost daňové úspory, tentokrát u poplatníka se dvěma dětmi. Pro přehlednější srovnání jsou údaje z tabulek převedeny do grafu č. 4.2.

Z tabulek a grafu vyplývá, že daňová úspora u poplatníka se dvěma dětmi je dvojnásobná oproti poplatníkovi s jedním dítětem. Státy poskytují rodinám s více dětmi vyšší úlevu, která se projevuje především u poplatníků s 0,5 násobkem průměrné mzdy.

Poplatníci s příjmy na úrovni 0,5 násobku průměrné mzdy dosahují nejvyšší daňové úspory u státu, které poskytují slevu na dani, tj. Česká republika, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko a Slovensko. Nejvyšší úspora je u České republiky, kde díky daňovému bonusu, který získá poplatník od státu zpět, je úspora u poplatníka s jedním dítětem přes 200 % a u poplatníka se dvěma dětmi dokonce 400 %. Dalším státem s vysokou mírou daňové úspory je Slovensko, u dvou dětí činí poplatníková úspora 200 % u jednoho dítěte je poloviční. Polsko poskytuje na dvě děti 108 % a na jedno dítě je úspora poloviční.

V Maďarsku a Rakousku, které také poskytují slevu na dítě, se výše úspory pohybuje okolo 40 % na jedno dítě a na dvě děti je úspora 87 %. V případě Portugalska je daňová úspora v tomto pásmu příjmů nejnižší činí 51 % u dvou dětí a 25 % na jedno dítě. Pokud je úleva poskytována formou odpočtů, jak je tomu v Belgii, Francii, Litvě, Německu a Slovinsku. Nejvyšší úspory jsou ve Francii a ve Slovinsku kde úspora na úrovni 0,5 násobku činí 100 %. Nejnižší úspory pak jsou v Belgii v tomto pásmu příjmů, pohybují se okolo 36 % u dvou dětí a 15 % u jednoho dítěte.

Daňové úspory s poplatníků na úrovni průměrné mzdy a vyšších násobků průměrných mezd se výrazně snižují, přehledně je to vidět v grafu.

Tabulka č. 4.4 Výpočet daňové úspory vlivem úlevy na dítě

Země	Násobek průměrné mzdy	Základ daně (ZD)	Výše daně	Odpočet na dítě	ZD po odpočtu na dítě	Výše daně po odpočtu	Daň po slevě na poplatníka	Sleva na dani na dítě	Výše daně po slevě	Daňová úspora	
										Absolutní	Relativní úspora (v %)
Belgie	0,5	10 741,60	3 027,58	1 400,00	9 341,60	2 576,50				451,08	14,90
	1	28 573,19	11 115,83	1 400,00	27 173,19	10 439,22				676,61	6,09
	2	63 716,38	29 639,38	1 400,00	62 316,38	28 887,58				751,80	2,54
	3	98 859,57	48 511,28	1 400,00	97 459,57	47 759,47				751,81	1,55
Česká republika	0,5	7 789,68	1 168,45				200,97	451,96	-250,99	451,96	224,89
	1	15 579,36	2 336,90				1 369,42	451,96	917,46	451,96	33,00
	2	31 162,61	4 674,39				3 706,91	451,96	3 254,95	451,96	12,19
	3	46 745,86	7 011,88				6 044,40	451,96	5 592,44	451,96	7,48
Francie	0,5	9 232,68	179,89	5 698,00	3 534,68	0,00				179,89	100,00
	1	24 163,36	2 043,74	5 698,00	18 465,36	195,67				1 848,07	90,43
	2	54 024,73	10 641,09	5 698,00	48 326,73	3 417,92				7 223,17	67,88
	3	83 886,09	21 035,67	5 698,00	78 188,09	9 540,60				11 495,07	54,65
Litva	0,5	1 851,55	277,73	347,52	1 504,03	225,60				52,13	18,77
	1	5 892,62	883,89	347,52	5 545,10	831,77				52,13	5,90
	2	13 470,24	2 020,54	347,52	13 122,72	1 968,41				52,13	2,58
	3	20 205,36	3 030,80	347,52	19 857,84	2 978,68				52,13	1,72
Maďarsko	0,5	6 091,14	974,58				483,02	211,59	271,43	211,59	43,81
	1	12 182,28	1 949,17				1 491,51	211,59	1 279,92	211,59	14,19
	2	24 364,57	3 898,33				3 898,33	211,59	3 686,74	211,59	5,43
	3	36 546,85	5 847,50				5 847,50	211,59	5 635,91	211,59	3,62
Německo	0,5	16 883,00	2 805,42	2 184,00	14 699,00	1 409,79				1 395,63	49,75
	1	33 766,00	8 666,12	2 184,00	31 582,00	6 467,30				2 198,83	25,37
	2	67 532,00	23 905,70	2 184,00	65 348,00	20 334,24				3 571,46	14,94
	3	101 298,00	39 944,55	2 184,00	99 114,00	35 295,95				4 648,60	11,64

Země	Násobek průměrné mzdy	Základ daně (ZD)	Výše daně	Odpočet na dítě	ZD po odpočtu na dítě	Výše daně po odpočtu	Daň po slevě na poplatníka	Sleva na dani na dítě	Výše daně po slevě	Daňová úspora	
										Absolutní	Relativní úspora (v %)
Polsko	0,5	3 492,30	494,48					268,09	226,39	268,09	54,22
	1	7 729,81	1 257,23					268,09	989,14	268,09	21,32
	2	16 204,82	2 782,73					268,09	2 514,64	268,09	9,63
	3	25 261,97	5 062,97					268,09	4 794,88	268,09	5,30
Portugalsko	0,5	7 211,23	887,12				656,55	167,69	488,86	167,69	25,54
	1	14 422,45	2 633,04				2 402,47	167,69	2 234,78	167,69	6,98
	2	28 844,90	7 318,13				7 087,56	167,69	6 919,87	167,69	2,37
	3	43 267,35	12 463,33				12 232,76	167,69	12 065,07	167,69	1,37
Rakousko	0,5	15 521,98	1 650,52				1 596,52	700,80	895,72	754,80	47,28
	1	31 043,96	7 721,86				7 667,86	700,80	6 967,06	754,80	9,84
	2	66 466,72	23 468,37				23 414,37	700,80	22 713,57	754,80	3,22
	3	104 127,72	42 298,87				42 244,87	700,80	41 544,07	754,80	1,79
Slovensko	0,5	1 268,22	240,96					246,12	-5,16	246,12	102,14
	1	6 095,73	1 158,19					246,12	912,07	246,12	21,25
	2	16 099,48	3 058,90					246,12	2 812,78	246,12	8,05
	3	28 695,63	5 452,17					246,12	5 206,05	246,12	4,51
Slovinsko	0,5	1 666,34	266,61	2 319,50	0,00	0,00				266,61	100,00
	1	12 653,98	2 576,79	2 319,50	10 334,48	1 950,52				626,27	24,30
	2	28 505,06	8 809,66	2 319,50	26 185,56	7 858,66				950,99	10,79
	3	44 356,13	15 308,60	2 319,50	42 036,63	14 357,60				951,00	6,21

Zdroj: Vlastní zpracování podle European Tax Handbook (2011).

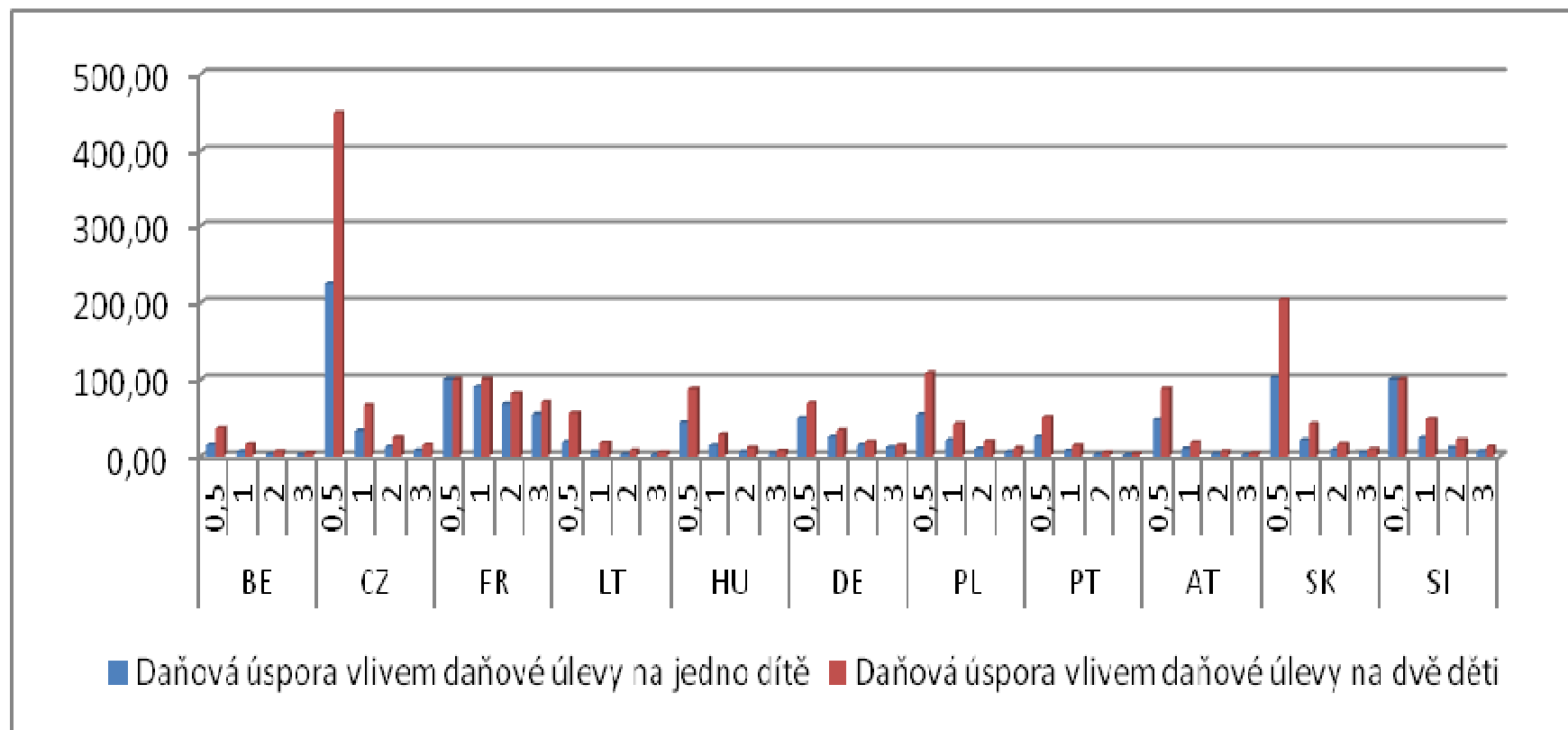
Tabulka č. 4.5 Výpočet daňové úspory vlivem daňové úlevy na dvě děti

Země	Násobek průměrné mzdy	Základ daně (ZD)	Výše daně	Odpočet na dvě děti	ZD po odpočtu na 2 děti	Výše daně	Daň po slevě na poplatníka	Sleva na dani na dítě	Výše daně po slevě	Daňová úspora	
										Absolutní	Relativní úspora (v %)
Belgie	0,5	10 741,60	3 027,58	3590	7 151,60	1 920,20				1 107,38	36,58
	1	28573,19	11 115,83	3590	24 983,19	9 380,78				1 735,05	15,61
	2	63716,38	29 639,38	3590	60 126,38	27 711,55				1 927,83	6,50
	3	98859,57	48 511,28	3590	95 269,57	46 583,45				1 927,83	3,97
Česká republika	0,5	7 789,68	1 168,45				200,97	903,92	-702,95	903,92	449,77
	1	15 579,36	2 336,90				1 369,42	903,92	465,50	903,92	66,01
	2	31 162,61	4 674,39				3 706,91	903,92	2 802,99	903,92	24,38
	3	46 745,86	7 011,88				6 044,40	903,92	5 140,48	903,92	14,95
Francie	0,5	9 232,68	179,89	11 396,00	0,00	0,00				179,89	100,00
	1	24 163,36	2 043,74	11 396,00	12 767,36	0,00				2 043,74	100,00
	2	54 024,73	10 641,09	11 396,00	42 628,73	1 950,63				8 690,46	81,67
	3	83 886,09	21 035,67	11 396,00	72 490,09	6 131,22				14 904,44	70,85
Litva	0,5	1 851,55	277,73	1042,56	808,99	121,35				156,38	56,31
	1	5892,624	883,89	1042,56	4 850,06	727,51				156,38	17,69
	2	13470,24	2 020,54	1042,56	12 427,68	1 864,15				156,38	7,74
	3	20205,36	3 030,80	1042,56	19 162,80	2 874,42				156,38	5,16
Maďarsko	0,5	6 091,14	974,58				483,02	423,18	59,84	423,18	87,61
	1	12 182,28	1 949,17				1 491,51	423,18	1 068,33	423,18	28,37
	2	24 364,57	3 898,33				3 898,33	423,18	3 475,15	423,18	10,86
	3	36 546,85	5 847,50				5 847,50	423,18	5 424,32	423,18	7,24
Německo	0,5	16 883,00	2 805,42	4 368	12 515,00	862,10				1 943,31	69,27
	1	33 766,00	8 666,12	4 368	29 398,00	5 735,58				2 930,54	33,82
	2	67 532,00	23 905,70	4 368	63 164,00	19 366,51				4 539,19	18,99
	3	101 298,00	39 944,55	4 368	96 930,00	34 328,22				5 616,33	14,06

Země	Násobek průměrné mzdy	Základ daně (ZD)	Výše daně	Odpočet na dvě děti	ZD po odpočtu na 2 děti	Výše daně	Daň po slevě na poplatníka	Sleva na dani na dítě	Výše daně po slevě	Daňová úspora	
										Absolutní	Relativní úspora (v %)
Polsko	0,5	3 492,30	494,48					536,18	-41,70	536,18	108,43
	1	7 729,81	1 257,23					536,18	721,05	536,18	42,65
	2	16 204,82	2 782,73					536,18	2 246,55	536,18	19,27
	3	25 261,97	5 062,97					536,18	4 526,79	536,18	10,59
Portugalsko	0,5	7 211,23	887,12				656,55	335,38	321,18	335,38	51,08
	1	14 422,45	2 633,04				2 402,47	335,38	2 067,09	335,38	13,96
	2	28 844,90	7 318,13				7 087,56	335,38	6 752,18	335,38	4,73
	3	43 267,35	12 463,33				12 232,76	335,38	11 897,38	335,38	2,74
Rakousko	0,5	15 521,98	1 650,52				1 596,52	1401,6	194,92	1 401,60	87,79
	1	31 043,96	7 721,86				7 667,86	1401,6	6 266,26	1 401,60	18,28
	2	66 466,72	23 468,37				23 414,37	1401,6	22 012,77	1 401,60	5,99
	3	104 127,72	42 298,87				42 244,87	1401,6	40 843,27	1 401,60	3,32
Slovensko	0,5	1 268,22	240,96					492,24	-251,28	492,24	204,28
	1	6 095,73	1 158,19					492,24	665,95	492,24	42,50
	2	16 099,48	3 058,90					492,24	2 566,66	492,24	16,09
	3	28 695,63	5 452,17					492,24	4 959,93	492,24	9,03
Slovinsko	0,5	1 666,34	266,61	4639	0,00	0,00				266,61	100,00
	1	12 653,98	2 576,79	4639	8 014,98	1 324,26				1 252,53	48,61
	2	28 505,06	8 809,66	4639	23 866,06	6 907,67				1 901,99	21,59
	3	44 356,13	15 308,60	4639	39 717,13	13 406,61				1 901,99	12,42

Zdroj: Vlastní zpracování podle European Tax Handbook (2011).

Graf č. 4.2 Daňová úspora poplatníka s jedním a se dvěma dětmi

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2 Komparace efektivních sazeb daně

Tato část závěrečné kapitoly zhodnotí efektivní sazby daně vybraných poplatníků A a B na zvolených úrovních průměrné mzdy.

U vybraných zemí jsou počítány průměrné efektivní daňové sazby (AETR) podle vzorce (4.1).

$$\frac{\text{Daň + zaplacené pojistné}}{\text{Hrubý příjem}} \quad (4.1)$$

Hodnoty AETR jsou propočteny pro poplatníky s různou úrovní příjmů ve výši násobku průměrné mzdy. Uplatňují se pouze standardní odpočty, jelikož při aplikaci nestandardních úlev by bylo nutné spekulovat o jejich uznatelné výši. Jsou tedy započítány nezdanitelné částky a odpočty na poplatníka nebo dítě, a také slevy na dani na poplatníka či dítě.

4.2.1 Poplatník s příjmem na úrovni 0,5 násobku průměrné mzdy

Tato podkapitola se věnuje celkovému zatížení poplatníka na úrovni půl násobku průměrné mzdy u poplatníka A (bezdětný) a poplatníka B (poplatník se dvěma dětmi). Jedná se tedy o zatížení daní i zaplaceným pojistným hrazeným zaměstnancem. Na první pohled je patné v grafu č. 4.3 zvýhodnění poplatníka s dětmi. Kromě států, které žádnou úlevu na dítě neposkytují, jako jsou Bulharsko, Dánsko, Finsko. U těchto států je výše zatížení pro oba poplatníky shodné. V případě Irska, i přestože neposkytuje žádnou úlevu na dítě, je zatížení poplatníka nižší. Je to z důvodu toho, že ve výpočtu bylo použito společné zdanění manželů.

Poplatník A na této úrovni příjmů je nejméně zatížen povinnými platbami ve Francii a České republice, AETR se pohybuje okolo 15 %. Nejvyšší AETR má Poplatník A v Dánsku, Německu a ve Slovinsku, přes 30 %.

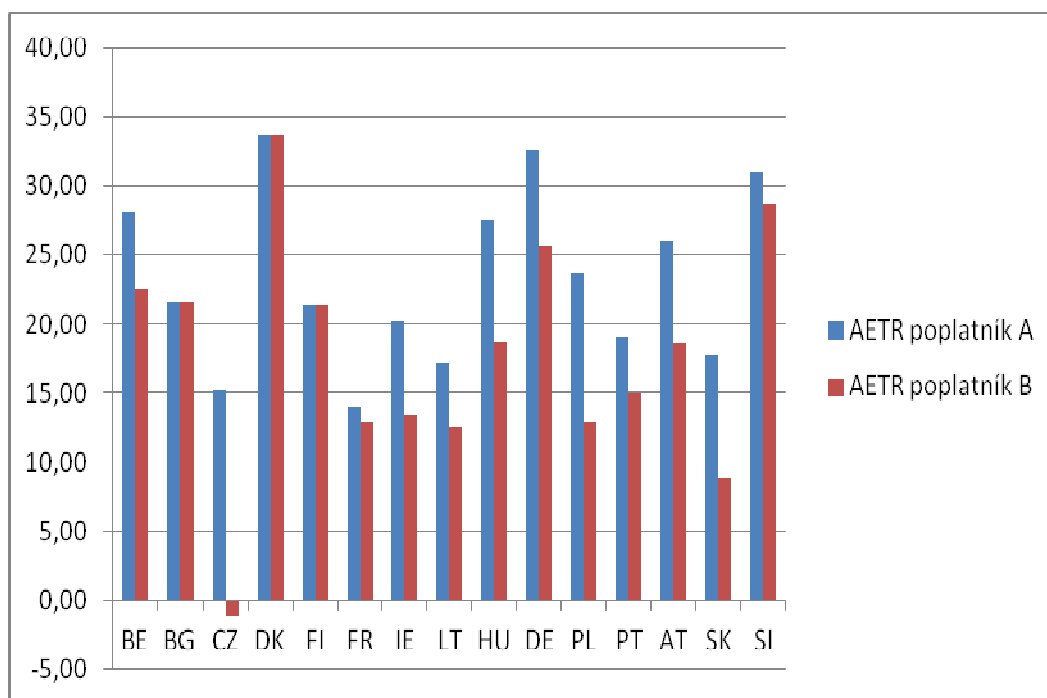
U poplatníka B je nejmenší zatížení v České republice způsobené daňovým zvýhodněním na děti. Poplatník B v České republice obdrží daňový bonus a jeho daňové zatížení je záporné ve výši – 12,09 %, zatížení pojistným, které Poplatník B v České republice

zaplatil, činí 11 %, to vysvětluje proč je výsledná průměrná efektivní daňová sazba záporná. Podobně je na tom i Poplatník B na Slovensku, akorát výše bonusu již není tak velká a AETR činí 8,89 %. Naopak nejvyšší zatížení dosahuje Poplatník B opět v Dánsku a ve Slovinsku.

Ve Slovinsku je daňové zatížení ve výši 2,42 %, ale díky zaplacenému pojistnému, kterým jsou slovinští poplatníci zatíženi nejvíce, je celkové zatížení ve výši 31 % u Poplatníka A. Poplatník B má daňové zatížení nulové a díky zaplacenému pojistnému činí jeho AETR 28,59 %. Obdobně je na tom i Francie, kdy v případě poplatníka B je daň nulová, ale výsledná AETR je díky pojistnému 12,90 %. Při této úrovni příjmů jsou pojistným nejméně zatíženi poplatníci Irska.

Podrobné výpočty jsou uvedeny v tabulce č. 4.6.

Graf č. 4.3 AETR poplatníka A a B na úrovni 0,5 násobku průměrné mzdy

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.6 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při 0,5 násobku průměrné mzdy

Stát	Poplatník A						Poplatník B					
	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR
BE	20 213,50	3 027,58	2 641,90	14,98	13,07	28,05	20 213,50	1 920,20	2 641,90	9,50	13,07	22,57
BG	1 967,95	171,41	253,86	8,71	12,90	21,61	1 967,95	171,41	253,86	8,71	12,90	21,61
CZ	5 814,63	247,71	639,61	4,26	11,00	15,26	5 814,63	-702,95	639,61	-12,09	11,00	-1,09
DK	26 232,51	6 716,44	2 098,60	25,60	8,00	33,60	26 232,51	6 716,44	2 098,60	25,60	8,00	33,60
FI	19 069,50	2 672,88	1 393,98	14,02	7,31	21,33	19 069,50	2 672,88	1 393,98	14,02	7,31	21,33
FR	17 142,00	179,89	2 211,32	1,05	12,90	13,95	17 142,00	0,00	2 211,32	0,00	12,90	12,90
IE	24 033,00	3 156,60	1 698,27	13,13	7,07	20,20	24 033,00	1 506,60	1 698,27	6,27	7,07	13,34
LT	3 367,56	277,73	303,08	8,25	9,00	17,25	3 367,56	121,35	303,08	3,60	9,00	12,60
HU	4 796,18	483,02	839,33	10,07	17,50	27,57	4 796,18	59,84	839,33	1,25	17,50	18,75
DE	16 883,00	1 980,08	3 524,33	11,73	20,88	32,60	16 883,00	862,10	3 482,12	5,11	20,63	25,73
PL	4 910,78	494,48	673,27	10,07	13,71	23,78	4 910,78	-41,70	673,27	-0,85	13,71	12,86
PT	8 102,50	656,55	891,28	8,10	11,00	19,10	8 102,50	321,17	891,28	3,96	11,00	14,96
AT	18 830,50	1 596,52	3 308,52	8,48	17,57	26,05	18 830,50	194,92	3 308,52	1,04	17,57	18,61
SK	5 574,50	240,96	746,98	4,32	13,40	17,72	5 574,50	-251,28	746,98	-4,51	13,40	8,89
SI	11 023,00	266,61	3 150,98	2,42	28,59	31,00	11 023,00	0,00	3 150,98	0,00	28,59	28,59

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2.2 Poplatník s příjmem na úrovni průměrné mzdy

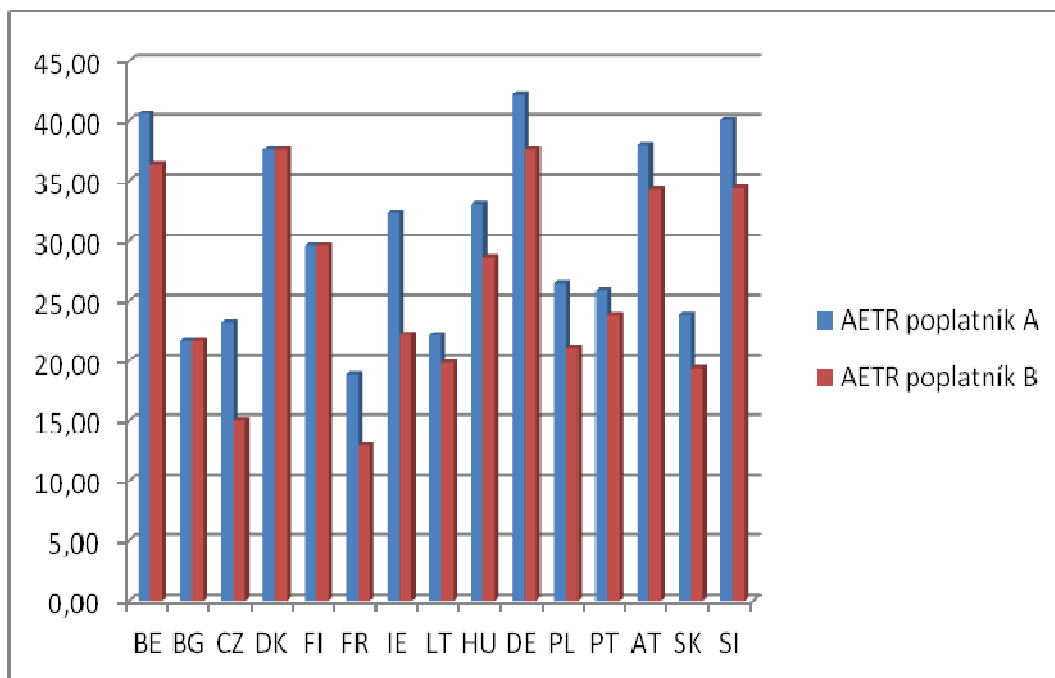
Nejvyšší celkové zatížení v této skupině poplatníků je v Německu, Belgii, Slovinsku a Rakousku, pokud se jedná o poplatníka A. Nejvyšší zatížení daní je v Dánsku, ale jelikož pro Dánsko jsou typické nízké odvody na sociální pojištění, je celkové zatížení nižší než ve výše zmíněných státech. Nejnižší AETR má Poplatník A ve Francii a Bulharsku.

Poplatníci B ve většině zemí mají opět nižší celkové zatížení díky daňovým úlevám na děti. Nejméně jsou zatíženi poplatníci ve Francii, České republice a na Slovensku. V České republice činí AETR přesně 15 %, což je výše nominální sazby daně v České republice.

Pojistné placené zaměstnancem je při příjmu na úrovni průměrné mzdy nejnižší ve Finsku, tj. 7,31 % a v Dánsku, tj. 8 %. Nejvyšší zatížení pojistným je ve Slovinsku, pohybuje se kolem 28 %, a v Německu, kde u Poplatníka A činí 20,88 % a u Poplatníka B je 20,63 %.

Výpočty AETR obou poplatníků jsou uvedeny v tabulce č. 4.7 a přehledně je zobrazuje v graf č. 4.4.

Graf č. 4.4 AETR poplatníka A a B na úrovni průměrné mzdy

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.7 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při průměrné mzdě

Stát	Poplatník A						Poplatník B					
	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR
Belgie	40 427,00	11 115,83	5 283,81	27,50	13,07	40,57	40 427,00	9 380,78	5 283,81	23,20	13,07	36,27
Bulharsko	3 935,89	342,82	507,73	8,71	12,90	21,61	3 935,89	342,82	507,73	8,71	12,90	21,61
Česká republika	11 629,25	1 416,16	1 279,22	12,18	11,00	23,18	11 629,25	465,50	1 279,22	4,00	11,00	15,00
Dánsko	52 465,02	15 534,97	4 197,20	29,61	8,00	37,61	52 465,02	15 534,97	4 197,20	29,61	8,00	37,61
Finsko	38 139,00	8 490,04	2 787,96	22,26	7,31	29,57	38 139,00	8 490,04	2 787,96	22,26	7,31	29,57
Francie	34 284,00	2 043,74	4 422,64	5,96	12,90	18,86	34 284,00	0,00	4 422,64	0,00	12,90	12,90
Irsko	48 066,00	11 169,06	4 341,90	23,24	9,03	32,27	48 066,00	6 313,20	4 341,90	13,13	9,03	22,17
Litva	6 735,12	883,89	606,16	13,12	9,00	22,12	6 735,12	727,51	606,16	10,80	9,00	19,80
Maďarsko	9 592,35	1 491,51	1 678,66	15,55	17,50	33,05	9 592,35	1 068,33	1 678,66	11,14	17,50	28,64
Německo	33 766,00	7 183,49	7 048,65	21,27	20,88	42,15	33 766,00	5 735,58	6 964,24	16,99	20,63	37,61
Polsko	9 821,55	1 257,23	1 346,53	12,80	13,71	26,51	9 821,55	721,05	1 346,53	7,34	13,71	21,05
Portugalsko	16 205,00	2 402,47	1 782,55	14,83	11,00	25,83	16 205,00	2 067,09	1 782,55	12,76	11,00	23,76
Rakousko	37 661,00	7 667,86	6 617,04	20,36	17,57	37,93	37 661,00	6 266,26	6 617,04	16,64	17,57	34,21
Slovensko	11 149,00	1 158,19	1 493,97	10,39	13,40	23,79	11 149,00	665,95	1 493,97	5,97	13,40	19,37
Slovinsko	22 046,00	2 576,79	6 248,45	11,69	28,34	40,03	22 046,00	1 324,26	6 248,45	6,01	28,34	34,35

Zdroj: Vlastní zpracování.

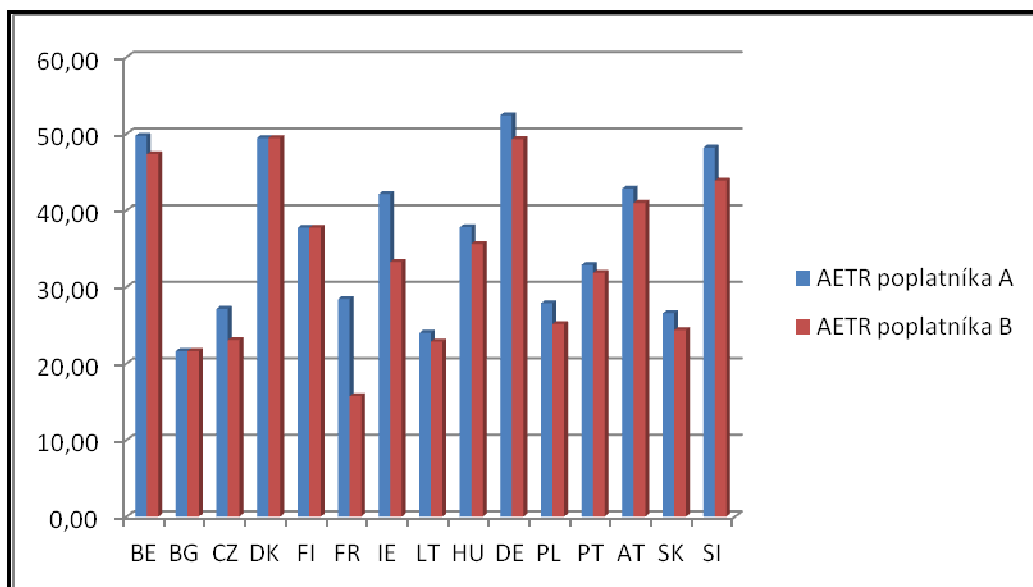
4.2.3 Poplatník s příjmem na úrovni 2 násobku průměrné mzdy

Poplatníci s příjmy na úrovni dvojnásobku průměrné mzdy mají výrazně vyšší celkové zatížení oproti předcházejícím dvěma skupinám poplatníků. V Německu přesahuje AETR Poplatníka A 50 %. Celkové zatížení Poplatníka A je opět nejvyšší v Německu, Belgii, Dánsku a na Slovinsku, pohybuje se v rozmezí 45 % – 50 %. V Irsku a v Rakousku je AETR nad 40 %. Nejméně je zatížen Poplatník A v Bulharsku.

Z výpočtů uvedených v tabulce č. 4.8 a z grafu č. 4.5 lze usoudit, že při této úrovni příjmů není vliv daňových úlev na děti tak výrazný. U poplatníků B je nejnižší zatížení ve Francii a v Bulharsku, které ovšem žádné úlevy na děti neposkytuje.

Je zde patrné, že státy, které přistoupily k EU po roce 2004, mají nižší AETR na rozdíl od států původní patnáctky, s výjimkou Slovinska. Mnohé z nových států uplatňují lineární sazbu daně (Bulharsko, Česká republika, Litva, Maďarsko, Slovensko), zatímco původní státy uplatňují progresivní sazby daně, tedy s vyšším zdanitelným příjmem se sazba zvyšuje.

Graf č. 4.5 AETR poplatníka A a B na úrovni 2 násobku průměrné mzdy

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.8 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při 2 násobku průměrné mzdy

Stát	Poplatník A						Poplatník B					
	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR
Belgie	80 854,00	29 639,38	10 567,62	36,66	13,07	49,73	80 854,00	27 711,55	10 567,62	34,27	13,07	47,34
Bulharsko	7 871,78	685,63	1 015,46	8,71	12,90	21,61	7 871,78	685,63	1 015,46	8,71	12,90	21,61
Česká republika	23 258,50	3 753,65	2 558,44	16,14	11,00	27,14	23 258,50	2 802,99	2 558,44	12,05	11,00	23,05
Dánsko	104 930,04	43 484,95	8 394,40	41,44	8,00	49,44	104 930,04	43 484,95	8 394,40	41,44	8,00	49,44
Finsko	76 278,00	23 202,84	5 575,92	30,42	7,31	37,73	76 278,00	23 202,84	5 575,92	30,42	7,31	37,73
Francie	68 568,00	10 641,09	8 845,27	15,52	12,90	28,42	68 568,00	1 950,63	8 845,27	2,84	12,90	15,74
Irsko	96 132,00	30 876,12	9 629,16	32,12	10,02	42,14	96 132,00	22 338,12	9 629,16	23,24	10,02	33,25
Litva	13 470,24	2 020,54	1 212,32	15,00	9,00	24,00	13 470,24	1 864,15	1 212,32	13,84	9,00	22,84
Maďarsko	19 184,70	3 898,33	3 357,32	20,32	17,50	37,82	19 184,70	3 475,15	3 357,32	18,11	17,50	35,61
Německo	67 532,00	21 301,97	14 097,31	31,54	20,88	52,42	67 532,00	19 366,51	13 928,48	28,68	20,63	49,30
Polsko	19 643,10	2 782,73	2 693,07	14,17	13,71	27,88	19 643,10	2 246,55	2 693,07	11,44	13,71	25,15
Portugalsko	32 410,00	7 087,56	3 565,10	21,87	11,00	32,87	32 410,00	6 752,18	3 565,10	20,83	11,00	31,83
Rakousko	75 322,00	23 414,37	8 855,28	31,09	11,76	42,84	75 322,00	22 012,77	8 855,28	29,22	11,76	40,98
Slovensko	22 298,00	3 058,90	2 863,37	13,72	12,84	26,56	22 298,00	2 566,66	2 863,37	11,51	12,84	24,35
Slovinsko	44 092,00	8 809,66	12 443,37	19,98	28,22	48,20	44 092,00	6 907,67	12 443,37	15,67	28,22	43,89

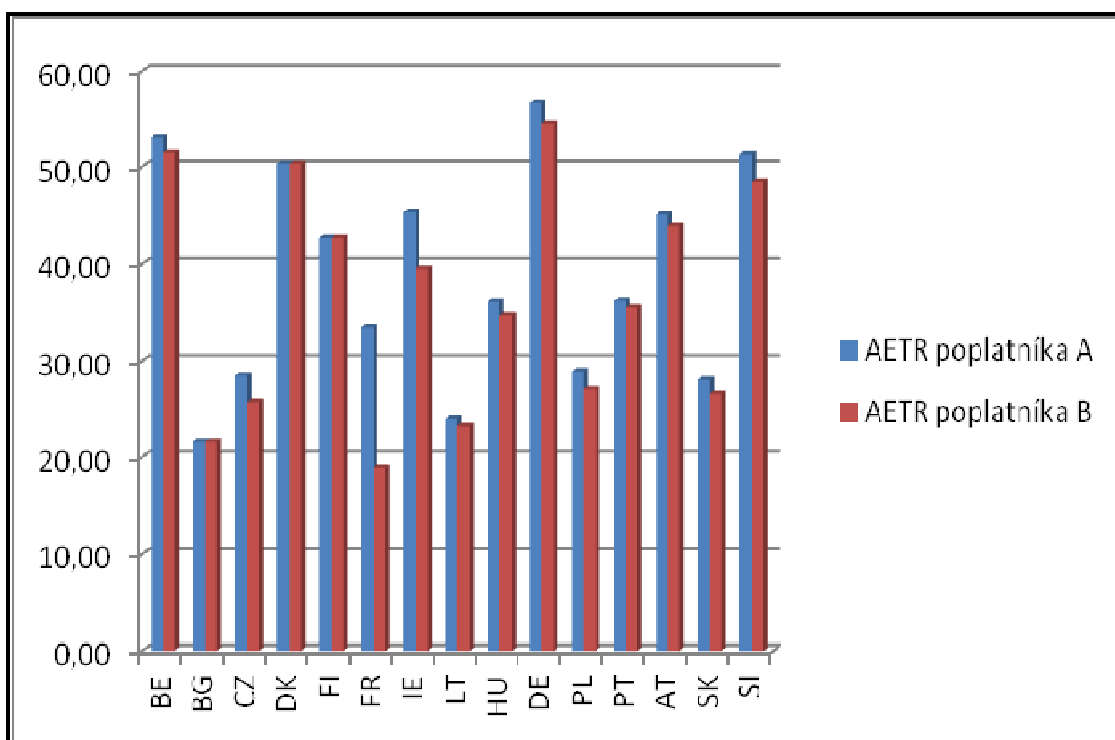
Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2.4 Poplatník s příjmem na úrovni 3 násobku průměrné mzdy

Tabulka č. 4.9 a graf č. 4.6 zobrazují výsledky AETR poplatníka A a B na úrovni 3 násobku průměrné mzdy.

Rozdíly v zatížení mezi Poplatníkem A a Poplatníkem B jsou na této úrovni příjmu minimální, největší rozdíl je ve Francii. Nejvíce je Poplatník A i B zatížen v Německu. Nejnižší AETR mají poplatníci v Bulharsku, Litvě, Slovensku, České republice a v Polsku. Stejně jako u 2 násobku průměrné mzdy, je i zde vidět rozdíl ve výši AETR v nových a původních zemích.

Graf č. 4.6 AETR poplatníka A a B na úrovni 3 násobku průměrné mzdy

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.9 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při 3 násobku průměrné mzdy

Stát	Poplatník A						Poplatník B					
	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR	Průměrná roční mzda (v EUR)	Daňová povinnost	Pojistné placené zaměstnancem	Daňové zatížení	Zatížení pojistným	AETR
Belgie	121 281,00	48 511,28	15 851,43	40,00	13,07	53,07	121 281,00	46 583,45	15 851,43	38,41	13,07	51,48
Bulharsko	11 807,67	1 028,45	1 523,19	8,71	12,90	21,61	11 807,67	1 028,45	1 523,19	8,71	12,90	21,61
Česká republika	34 887,75	6 091,14	3 837,65	17,46	11,00	28,46	34 887,75	5 140,48	3 837,65	14,73	11,00	25,73
Dánsko	157 395,06	66 605,24	12 591,60	42,32	8,00	50,32	157 395,06	66 605,24	12 591,60	42,32	8,00	50,32
Finsko	114 417,00	40 568,76	8 363,88	35,46	7,31	42,77	114 417,00	40 568,76	8 363,88	35,46	7,31	42,77
Francie	102 852,00	21 035,67	13 267,91	20,45	12,90	33,35	102 852,00	6 131,22	13 267,91	5,96	12,90	18,86
Irsko	144 198,00	50 583,18	14 916,42	35,08	10,34	45,42	144 198,00	42 045,18	14 916,42	29,16	10,34	39,50
Litva	20 205,36	3 030,80	1 818,48	15,00	9,00	24,00	20 205,36	2 874,42	1 818,48	14,23	9,00	23,23
Maďarsko	28 777,05	5 847,50	4 541,08	20,32	15,78	36,10	28 777,05	5 424,32	4 541,08	18,85	15,78	34,63
Německo	101 298,00	36 263,68	21 145,96	35,80	20,88	56,67	101 298,00	34 328,22	20 892,71	33,89	20,63	54,51
Polsko	29 464,65	5 062,97	3 457,47	17,18	11,73	28,92	29 464,65	4 526,79	3 457,47	15,36	11,73	27,10
Portugalsko	48 615,00	12 232,76	5 347,65	25,16	11,00	36,16	48 615,00	11 897,38	5 347,65	24,47	11,00	35,47
Rakousko	112 983,00	42 244,87	8 855,28	37,39	7,84	45,23	112 983,00	40 843,27	8 855,28	36,15	7,84	43,99
Slovensko	33 447,00	5 452,17	3 935,45	16,30	11,77	28,07	33 447,00	4 959,93	3 935,45	14,83	11,77	26,60
Slovinsko	66 138,00	15 308,60	18 638,30	23,15	28,18	51,33	66 138,00	13 406,61	18 638,30	20,27	28,18	48,45

Zdroj: Vlastní zpracování.

V tabulce č. 4.10 a grafu č. 4.7 jsou všechny vypočtené údaje shrnuty a ukazují přehled celkového zatížení poplatníků ve vybraných státech EU.

V případě Bulharska je zatím na všech úrovních příjmů stená výše daňového zatížení i zatížení pojistným je shodné. V Bulharsku však dochází s růstem příjmů k poklesu AETR, což je způsobeno stropem na sociální pojištění. Děje se tak od 3,25 násobku průměrné mzdy. Podrobný výpočet je uveden v příloze č. 4.

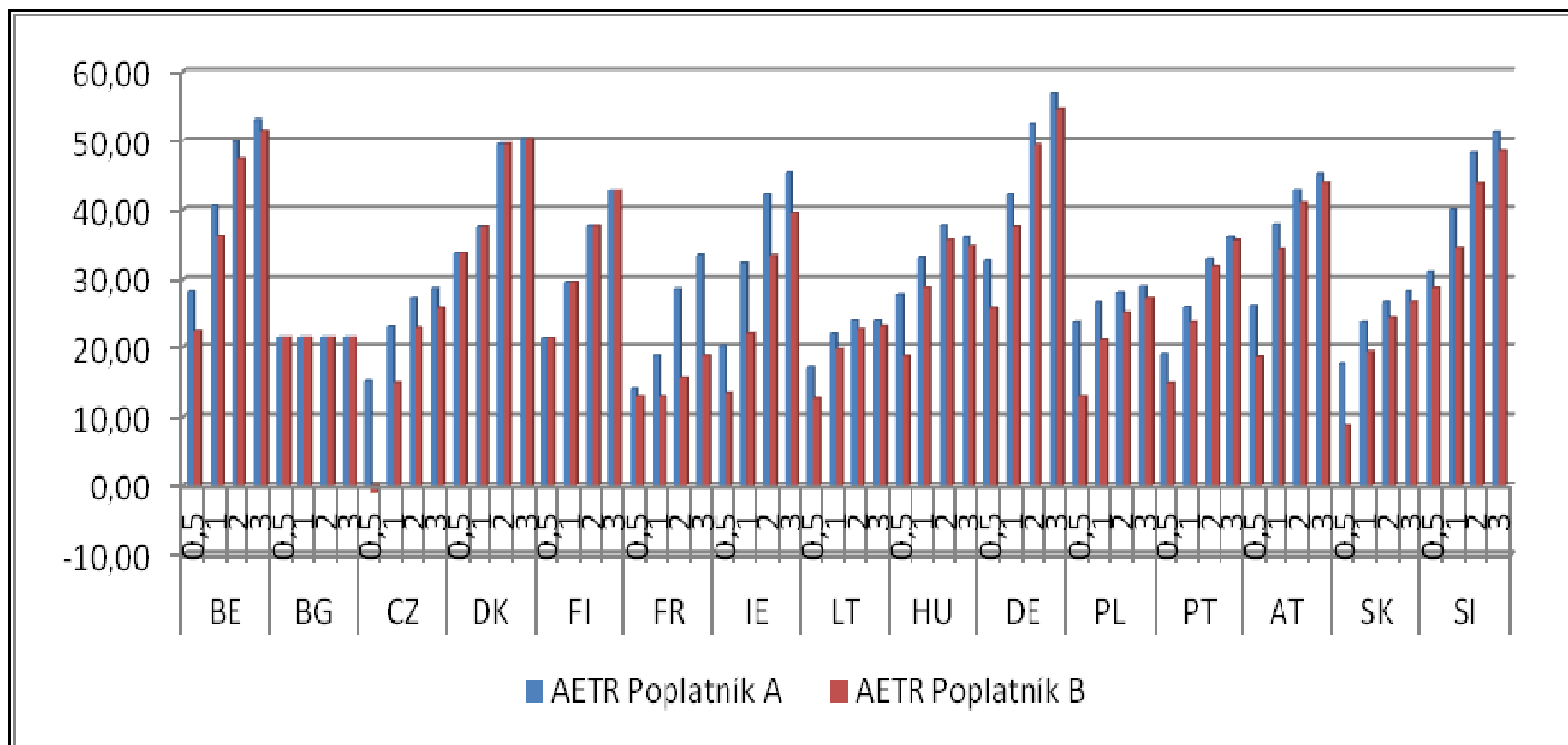
Tabulka č. 4.10 Celkové zhodnocení průměrných efektivních sazeb daně

Stát	Násobek průměrné mzdy	Daňové zatížení		Zatížení pojistným		AETR	
		Poplatník A	Poplatník B	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník A	Poplatník B
BE	0,5	14,98	9,50	13,07	13,07	28,05	22,57
	1	27,50	23,20	13,07	13,07	40,57	36,27
	2	36,66	34,27	13,07	13,07	49,73	47,34
	3	40,00	38,41	13,07	13,07	53,07	51,48
BG	0,5	8,71	8,71	12,90	12,90	21,61	21,61
	1	8,71	8,71	12,90	12,90	21,61	21,61
	2	8,71	8,71	12,90	12,90	21,61	21,61
	3	8,71	8,71	12,90	12,90	21,61	21,61
CZ	0,5	4,26	-12,09	11,00	11,00	15,26	-1,09
	1	12,18	4,00	11,00	11,00	23,18	15,00
	2	16,14	12,05	11,00	11,00	27,14	23,05
	3	17,46	14,73	11,00	11,00	28,46	25,73
DK	0,5	25,60	25,60	8,00	8,00	33,60	33,60
	1	29,61	29,61	8,00	8,00	37,61	37,61
	2	41,44	41,44	8,00	8,00	49,44	49,44
	3	42,32	42,32	8,00	8,00	50,32	50,32
FI	0,5	14,02	14,02	7,31	7,31	21,33	21,33
	1	22,26	22,26	7,31	7,31	29,57	29,57
	2	30,42	30,42	7,31	7,31	37,73	37,73
	3	35,46	35,46	7,31	7,31	42,77	42,77
FR	0,5	1,05	0,00	12,90	12,90	13,95	12,90
	1	5,96	0,00	12,90	12,90	18,86	12,90
	2	15,52	2,84	12,90	12,90	28,42	15,74
	3	20,45	5,96	12,90	12,90	33,35	18,86
IE	0,5	13,13	6,27	7,07	7,07	20,20	13,34
	1	23,24	13,13	9,03	9,03	32,27	22,17
	2	32,12	23,24	10,02	10,02	42,14	33,25
	3	35,08	29,16	10,34	10,34	45,42	39,50

Stát	Násobek průměrné mzdy	Daňové zatížení		Zatížení pojistným		AETR	
		Poplatník A	Poplatník B	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník A	Poplatník B
LT	0,5	8,25	3,60	9,00	9,00	17,25	12,60
	1	13,12	10,80	9,00	9,00	22,12	19,80
	2	15,00	13,84	9,00	9,00	24,00	22,84
	3	15,00	14,23	9,00	9,00	24,00	23,23
HU	0,5	10,07	1,25	17,50	17,50	27,57	18,75
	1	15,55	11,14	17,50	17,50	33,05	28,64
	2	20,32	18,11	17,50	17,50	37,82	35,61
	3	20,32	18,85	15,78	15,78	36,10	34,63
DE	0,5	11,73	5,11	20,88	20,63	32,60	25,73
	1	21,27	16,99	20,88	20,63	42,15	37,61
	2	31,54	28,68	20,88	20,63	52,42	49,30
	3	35,80	33,89	20,88	20,63	56,67	54,51
PL	0,5	10,07	-0,85	13,71	13,71	23,78	12,86
	1	12,80	7,34	13,71	13,71	26,51	21,05
	2	14,17	11,44	13,71	13,71	27,88	25,15
	3	17,18	15,36	11,73	11,73	28,92	27,10
PT	0,5	8,10	3,96	11,00	11,00	19,10	14,96
	1	14,83	12,76	11,00	11,00	25,83	23,76
	2	21,87	20,83	11,00	11,00	32,87	31,83
	3	25,16	24,47	11,00	11,00	36,16	35,47
AT	0,5	8,48	1,04	17,57	17,57	26,05	18,61
	1	20,36	16,64	17,57	17,57	37,93	34,21
	2	31,09	29,22	11,76	11,76	42,84	40,98
	3	37,39	36,15	7,84	7,84	45,23	43,99
SK	0,5	4,32	-4,51	13,40	13,40	17,72	8,89
	1	10,39	5,97	13,40	13,40	23,79	19,37
	2	13,72	11,51	12,84	12,84	26,56	24,35
	3	16,30	14,83	11,77	11,77	28,07	26,60
SI	0,5	2,42	0,00	28,59	28,59	31,00	28,59
	1	11,69	6,01	28,34	28,34	40,03	34,35
	2	19,98	15,67	28,22	28,22	48,20	43,89
	3	23,15	20,27	28,18	28,18	51,33	48,45

Zdroj: Vlastní zpracování.

Graf č. 4.7 Celkové zatížení poplatníků ve vybraných zemích EU

Zdroj: Vlastní zpracování.

5 Závěr

Diplomová práce se věnovala daňovým úlevám na děti ve vybraných státech Evropské unie. Cílem práce bylo srovnat způsoby poskytování těchto úlev ve vybraných státech, určit jejich výši a zhodnotit dopad těchto úlev na výsledné daňové zatížení poplatníků.

Práce byla rozčleněna do tří kapitol. První kapitola se věnovala teoretickému vymezení základních pojmů daňových teorií a charakteristice osobní důchodové daně. Tyto informace byly nezbytným podkladem pro další části práce.

Důležitou částí práce byla druhá kapitola, která se v úvodu stručně zabývala identifikací a klasifikací daňových úlev. Stěžejní částí této kapitoly však byla deskripce daňových systémů vybraných zemí EU, jelikož se daňové systémy vybraných států značně liší. Bylo nezbytné vymezit základní konstrukční prvky daně jednotlivých států. Pro analýzu a komparaci daňových úlev na děti bylo nutné znát, jaké daný stát poskytuje základní úlevy na poplatníka, jestli formou nezdanitelné částky, odpočtu nebo pásma s nulovou sazbou daně. Dále jak státy přistupují k výpočtu samotné daně, tzn., jaké používají sazby a jestli použití dané sazby daně je omezeno určitou výší příjmů. Jaké formy daňových úlev jsou poskytovány poplatníkům s dětmi, tedy zda jim poskytuje stát prostřednictvím daňového systému určitou formu sociální podpory.

Poslední kapitola se věnovala identifikaci daňových úlev na děti ve vybraných státech, způsobu a formě poskytování úlev a jejich výši v jednotlivých státech. Z analýzy vyplynulo, že z vybraných států žádnou úlevu neposkytuje Bulharsko, Dánsko, Finsko a Irsko. Je však pravděpodobné, že tyto státy poskytují poplatníkům s nízkými příjmy určité sociální dávky na děti. Systém sociální politiky a sociálních dávek ve vybraných státech se práce nezabývala. Belgie, Litva a Maďarsko používají různou výši úlevy v závislosti na počtu dětí. Nejčastěji používaným typem úlev v rámci těchto vybraných států je sleva na dani, ta je uplatňována v České republice, Maďarsku, Polsku, Portugalsku, Rakousku a na Slovensku. V Belgii, Litvě, Německu a ve Slovinsku používá odpočet od základu daně. Dále byla vypočítána relativní výše poskytované úlevy v závislosti na průměrné mzdě poplatníka daného státu. Všechny výpočty byly provedeny na úrovni průměrné mzdy přepočtené jednotnou měnou euro, dle platného kurzu ČNB. K odstranění inflace a zhodnocení skupin poplatníků na různých životních úrovních byly použity násobky průměrné mzdy, a to 0,5, 1, 2 a 3 násobek.

Pro komparaci daňových úlev na děti byla vypočítána úspora na dani, která vznikne poplatníkům v závislosti na počtu dětí v domácnosti. Byla vypočítána a zhodnocena daňová

úspora poplatníka s jedním dítětem a poplatníka se dvěma dětmi v porovnání s poplatníkem bezdětným. Bylo zjištěno, že daňová úspora u poplatníka se dvěma dětmi je dvojnásobná na rozdíl od poplatníka s jedním dítětem. Největší úspory pak dosahují poplatníci s příjmem na úrovni 0,5 násobku průměrné mzdy ve státech, které poskytují slevu na dani. V České republice je pak tato úspora nejvyšší a dosahuje u poplatníka se dvěma dětmi až 400 %. Nejnížší úspory pak dosahují poplatníci v Portugalsku a Belgii.

V závěru poslední kapitoly byl zhodnocen vliv daňové úlevy na děti celkového zatížení poplatníka pomocí průměrné efektivní sazby daně (AETR), která v sobě zahrnuje jak zaplacenou daň tak i zaplacené pojistné. Nejvíce se vliv úlev na děti projevuje při 0,5 násobku průměrné mzdy, při vyšších příjmech na úrovni 2 a 3 násobku průměrné mzdy není vliv úlev už tak patrný. Vypočtené hodnoty průměrných efektivních sazeb daně u zvolených modelových poplatníků, potvrzují vyšší daňové zatížení poplatníků v původních členských státech ve srovnání s poplatníky z nových států EU. Na základě srovnání vypočtených údajů je zřejmé, že nové členské státy poskytují svým poplatníkům lepší daňové podmínky, mají obecně nižší průměrné efektivní daňové sazby a také poskytují větší daňové úlevy.

Seznam použité literatury

BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola a Marnix SCHELLEKENS, eds. *European Tax Handbook 2012*. 1. vyd. Amsterdam: IBFD, 2012. 974 s. ISBN 978-90-8722-134-8.

FANTINI, Marco, ed. *Taxation Trends in the European Union. 2012 Edition*. 1. vyd. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. 274 s. ISBN 978-92-79-21209-3.

JAMES, Simon a Christopher NOBES. *The Economics of Taxation. Principles, Policy and Practice*. 10. vyd. Birmingham: Fiscal Publications, 2010. 324 s. ISBN 978-1906201-13-5

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

PUDIL, Pavel, Václav VYBÍHAL, Leoš VÍTEK a Jan PAVEL. *Zdanění a efektivnost*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 158 s. ISBN 80-86861-07-4.

STARÝ, Marek a kol. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 208 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 5. vyd. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Internetové zdroje:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: *Devizový trh* [online]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/

EUROPEAN COMMISSION. EC: *Personal Tax* [online]. EC [01. 03. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/personal_tax/index_en.htm

EUROSKOP.CZ. *Fakta o EU – Členské státy* [online]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/701/sekce/clenske-staty-v-cislech/>

JAREŠ, Martin. *Výzkumná studie: Daňové úlevy v České republice* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2010. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/VS_Danove_ulevy_v_CR.pdf

ORGANIZACE PRO HOSPODÁŘSKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ. OECD: *Tax database* [online]. OECD [20. 03. 2013]. Dostupné z <http://www.oecd.org/tax/tax-policy/oecdtaxdatabase.htm>

Stránky federální vlády Belgie. *Government About Belgium* [online]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/.

Stránky bulharského statistického úřadu. *National statistical institute* [online]. Dostupné z: <http://www.nsi.bg/otrasalen.php?otr=51&a1=2005&a2=2006&a3=2014&a4=2016#cont>.

Stránky ministerstva zahraničí a vlády Litvy. *Statistics Lithuania* [online]. Dostupné z: <http://www.stat.gov.lt/en/pages/view/?id=1350&PHPSESSID=03843ff9728dc739a0f54574292a8193>, <http://www.lrv.lt/en>.

UNITED NATIONS ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE. UNECE: *Statistical Database* [online]. UNECE [21. 03. 2013]. Dostupné z: <http://w3.unece.org/pxweb/dialog/Saveshow.asp?lang=1>).

Seznam zkratek

AETR	průměrná efektivní daňová sazba
AT	Rakousko
BE	Belgie
BG	Bulharsko
BGN	bulharský lev
CZ	Česká republika
CZK	česká koruna
DE	Německo
DK	Dánsko
DKK	dánská koruna
EDS	efektivní daňová sazba
EUR	euro
FI	Finsko
FR	Francie
HDP	hrubý domácí produkt
HU	Maďarsko
HUF	maďarský forint
IE	Irsko
LT	Litva
LTL	litevský litas
PL	Polsko
PLN	polský zlotý
PT	Portugalsko
SK	Slovensko
SI	Slovinsko

Seznam tabulek

Tabulka č. 2.1 Základní charakteristiky členský států EU	17
Tabulka č. 3.1 Paušální výdaje v Belgii	28
Tabulka č. 3.2 Sazby daně.....	29
Tabulka č. 3.3 Sazby daně ve Finsku	35
Tabulka č. 3.4 Daňové bonusy v Irsku	38
Tabulka č. 3.5 Limity pro výpočet daně v Irsku	38
Tabulka č. 3.6 Sazby všeobecného sociálního příplatku.....	39
Tabulka č. 3.7 Sazby daně v Německu pro jednotlivce	43
Tabulka č. 3.8 Sazby daně v Německu v případě společného zdanění manželů	44
Tabulka č. 3.9 Sazby sociálního pojištění v Německu.....	44
Tabulka č. 3.10 Zdanitelný příjem a sazby daně v Polsku	45
Tabulka č. 3.11 Zdanitelný příjem a sazby daně v Polsku v eurech	46
Tabulka č. 3.12 Omezení bonusů v Portugalsku	47
Tabulka č. 3.13 Sazby daně v Portugalsku.....	48
Tabulka č. 3.14 Výše zdanitelného příjmu a sazby daně v Rakousku	50
Tabulka č. 3.15 Příspěvky na sociální pojištění placené zaměstnancem na Slovensku.....	52
Tabulka č. 3.16 Základní nezdanitelná částka na poplatníka ve Slovinsku	53
Tabulka č. 3.17 Sazby daně ve Slovinsku	54
Tabulka č. 3.18 Typ základní daňové úlevy na poplatníka ve vybraných státech EU.....	55
Tabulka č. 4.1 Průměrné roční mzdy v roce 2011 ve vybraných státech EU	56
Tabulka č. 4.2 Podoba daňových úlev na děti ve vybraných státech	57
Tabulka č. 4.3 Výše daňové úlevy na jedno dítě.....	59
Tabulka č. 4.4 Výpočet daňové úspory vlivem úlevy na dítě	61
Tabulka č. 4.5 Výpočet daňové úspory vlivem daňové úlevy na dvě děti	63
Tabulka č. 4.6 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při 0,5 násobku průměrné mzdy	68
Tabulka č. 4.7 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při průměrné mzdě.....	70
Tabulka č. 4.8 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při 2 násobku průměrné mzdy .	72
Tabulka č. 4.9 Daňové zatížení poplatníka A a poplatníka B při 3 násobku průměrné mzdy .	74
Tabulka č. 4.10 Celkové zhodnocení průměrných efektivních sazeb daně.....	75

Seznam grafů

Graf č. 2.1 Daňová kvóta v zemích EU.....	16
Graf č. 4.1 Výše průměrné roční mzdy za rok 2011	57
Graf č. 4.2 Daňová úspora poplatníka s jedním a se dvěma dětmi	65
Graf č. 4.3 AETR poplatníka A a B na úrovni 0,5 násobku průměrné mzdy	67
Graf č. 4.4 AETR poplatníka A a B na úrovni průměrné mzdy	69
Graf č. 4.5 AETR poplatníka A a B na úrovni 2 násobku průměrné mzdy	71
Graf č. 4.6 AETR poplatníka A a B na úrovni 3 násobku průměrné mzdy	73
Graf č. 4.7 Celkové zatížení poplatníků ve vybraných zemích EU	77

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. dubna 2013

.....
Bc. Petra Veličková

Seznam příloh

Příloha č. 1 Násobky průměrné roční mzdy vybraných států v EUR

Příloha č. 2 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Belgii

Příloha č. 3 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Belgii

Příloha č. 4 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A i B v Bulharsku

Příloha č. 5 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v České republice

Příloha č. 6 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v České republice

Příloha č. 7 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A i B v Dánsku

Příloha č. 8 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A i B ve Finsku

Příloha č. 9 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A ve Francii

Příloha č. 10 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B ve Francii

Příloha č. 11 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Irsku

Příloha č. 12 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Irsku

Příloha č. 13 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Litvě

Příloha č. 14 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Litvě

Příloha č. 15 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Maďarsku

Příloha č. 16 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Maďarsku

Příloha č. 17 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Německu

Příloha č. 18 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Německu

Příloha č. 19 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Polsku

Příloha č. 20 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Polsku

Příloha č. 21 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Portugalsku

Příloha č. 22 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Portugalsku

Příloha č. 23 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A v Rakousku

Příloha č. 24 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B v Rakousku

Příloha č. 25 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A na Slovensku

Příloha č. 26 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B na Slovensku

Příloha č. 27 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka A ve Slovinsku

Příloha č. 28 Výpočet daňové povinnosti a daňového zatížení Poplatníka B ve Slovinsku